

Sveriges största tidning om nykterhet, alkohol och andra droger

accent

Nº3 2022

En tidning från
IOGT-NTO

5
somriga
smaker
i glaset

Det tog tid för
Johannes Raoúst att
få pusselbitarna
att falla på plats.

Pånyttfödd

Ny global **alkoholplan** • Äntligen **Socialt forum!** • Folkrörelsen
viktig **väg in i samhället** • Pandemin **minskade drickandet** •
Alkoholindustrins **7 käpphästar** • Jenny säger **nej till alkoholmys**

Vem tävlar du med 17 november?

Pumpen
Årets mest nervkittlande
frågetävling. JAAA!

pumpen.iogt.se

Innehåll #3 2022

32

Andreas och Stefany
Andersson med barnen
Emma och Simon trivs
på Socialt forum.

Foto: Marc Femenia

Ledare

- 4 **Du är inte ensam** – vi står tillsammans.

Politik

- 6 **Covid-19** I en ny svensk studie kan forskare visa hur pandemi-restriktionerna påverkat alkoholkonsumtionen.
- 8 **Global alkoholplan** WHO:s medlemsländer har antagit en ny global alkoholplan."
- 9 **IOGT-NTO** kräver transparens-register för lobbyister i ny rapport.

Forskning

- 16 **Alkoholvanor** Så ärvs alkoholvanor från en generation till nästa.
- 18 **Cannabis** Unga är kritiska till den svenska cannabisvården.
- 19 **Opioidkrisen** Ny studie slår larm om att allt fler äldre svenskar dör.

I rörelse

- 38 **Bistånd** Så drabbas IOGT-NTO-rörelsens projekt av sänkta bidrag.
- 39 **Medlemmen** Emma Liljebladh vill bidra till nya perspektiv.
- 40 **Kronobergshed** Kursgården som går stärkt ur pandemin.
- 43 **Nykter bokdebut** Ingen plats för alkoholmys i Jenny Momquists deckare.

Reportage

- 10 **Porträttet** Johannes Raust om transidentitet och drogfrihet.
- 20 **Vägen in** Så kan folkrörelsen bli vägen in i samhället.
- 32 **Socialt forum** Stämningen på topp efter första sammankomsten på tre år.
- 36 **I fokus** Därför har de fel – om alkoholindustrins käpphästar.
- 44 **Rosétest** Fyra goda grannar testar alkoholfri rosé.

Ordföranden

- 56 **Lucas Nilsson** Tre små ord som dränker livsglädjen.

Bild: Spektra

20 Så kan folkrörelsen öppna dörrar in i samhället.

"Jag är fortfarande här – trots allt som hänt."

Johannes Raust, om kampen för att hitta sin identitet och bli drogfri. Sidan 10

Foto: Marc Femenia

44 Fyra goda grannar testar alkoholfri rosé.

Du är inte ensam – vi står tillsammans

Vid denna utgåvas pressläggning står mycket på spel. Kriget i Ukraina har gått in i sin fjärde månad, med fruktansvärda konsekvenser som även sprider sig som ringar på vattnet i form av bland annat spannmålsbrist och hotande svält i delar av världen. Turkiets president använder skamlöst Sveriges Nato-ansökan för att utöva utpressning mot oss i syfte att påverka Sveriges politik. Vi är samtidigt mitt uppe i en valrörelse, kantad av personangrepp och lögn, som kommer att pröva demokratin hårt. Och i IOGT-NTO-rörelsens värld väntar en tuff omställning i en tid när en offensiv nykterhets- och demokratirörelse behövs mer än någonsin.

Det är inte konstigt om man känner sig liten, uppgiven och handlingsförlamad i dessa orostider. För vad kan vi egentligen göra åt sakernas tillstånd? Jo, vi kan fortsätta att göra det som är folkrörelsens styrka: Vi kan mötas, lyssna på och stötta varandra, organisera vårt engagemang, och tillsammans uppbåda lust och kraft att göra vad vi kan på den plats där vi är. Utmaningarna kan kännas oöverstigliga, men mänskligheten, och våra förebilder när det gäller solidaritet, demokrati och nykterhet, har varit där förr. Och ett är

säkert: Hade de givit upp hade världen varit en mycket sämre plats för oss att leva i. En snabb titt i det här numret av Accent visar att stafettspinnen går vidare. Läs om Raghad Alghanem från Syrien, som lär ukrainska flyktingar i Arvika svenska, om Movendis och IOGT-NTO-rörelsens framgångsrika arbete med en ny global alkoholplan, om mötesplatsen Socialt forum, och om folkrörelsen IOGT-NTO som en väg in i samhället. Tillsammans kan vi.

Ulrica Ambjörn
chefredaktör

”Vad kan vi egentligen göra? Jo, vi kan fortsätta att göra det som är folkrörelsens styrka.”

Ulrica väljer

För de nyktra krafter som kämpat för den nya globala alkoholplan som nu är verklighet.

Accents redaktion önskar en fin sommar! Och får du en stund över så finns vi på accentmagasin.se.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.
Pressläggning: 13 juni
Nästa nummer: 30 september

Ulrica Ambjörn
Chefredaktör och ansvarig utgivare
073-372 62 51
ulrica.ambjorn@iogt.se

Eva Ekeröth
Reporter
073-372 62 50
eva.ekeroth@iogt.se

Johanna Andersson
Reporter
073-372 62 53
johanna.a.hjerpe@iogt.se

Layout och produktion
Spektra

Omslag
Johannes Raust
Foto: Mikael Holgersson

Bildbehandling
Fernando Medina/Spektra

Adress Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm
Mejl accent@iogt.se
Webbplats www.accentmagasin.se
IOGT-NTO:s förbundskansli
Tel: 08-672 60 00, Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38, Stora Essingen, Stockholm, www.iogt.se
Annonsbokning accent@iogt.se
Tryck Stibo, Katrineholm.
Obeställt material Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder, samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.
Lagring Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.
ISSN 0345-0406.
Medlem i Sveriges Tidskrifter.

Adressändring
medlemsservice@iogt.se
08-672 60 38

Prenumeration
08-672 60 38
prenumeration@iogt.se
295 kr/år

SVERIGES
TIDSKRIFTER

Röster

Beskedet att IOGT-NTO:s medlemstidning Accent inte längre ska ges ut på papper har väckt debatt i Facebook-gruppen IOGT-NTO diskussion, och redaktionen har mottagit reaktioner från medlemmar som vill ha sin papperstidning kvar. En av dem är Helene Ragnemalm.

”Accent är min kontakt med rörelsen – behåll papperstidningen”

Jag läste att ni planerar lägga ner accent på papper. Så otroligt synd!

Jag har varit medlem ganska länge, först aktiv, numera så gott som passiv, och Accent är den kanal jag har för att hålla mig uppdaterad om rörelsen och på området i stort. Det är mycket värdefullt. Jag trivs med att koppla av med en tidning eller bok en stund på kvällarna, uppkruken i soffan eller liggande i sängen. Eller också som avkoppling vid matbordet de måltider jag äter ensam. Gärna

då något inom de områden jag är engagerad och intresserad. Ett nyhetsbrev på datorn kan aldrig någonsin ersätta en papperstidning. Idag har jag Accents nyhetsbrev men det blir liggandes i inkorgen oläst, jag tänker ”sen” och så blir det aldrig läst. Det är inte speciellt avkopplande att läsa saker på en skärm (det har forskning också visat att ljuset från skärmar är olämpligt på kvällen då man ska varva ner inför sömn).

Jag upplever nyhetsbrevs upplägg stressande, det är rubriker

och klickande för att komma vidare, sen klickande i ytterligare nivåer. Till slut vet man inte var man började och var man ska fortsätta läsa. Jag saknar flödet från början till slut. Det är en annan anledning till varför jag i det längsta drar mig för att läsa elektroniska nyhetsbrev. Det är inte kul, det är stressande, och inte värt ansträngningen.

Jag tror det är viktigt för organisationer som vill behålla sina medlemmar och attrahera nya att man har olika vägar att få infor-

mation och fakta. Alla sätt passar inte alla. Av olika skäl. Så jag tycker verkligen ni ska fundera på att ha papperstidningen kvar, till exempel genom en prenumrationsavgift för de som vill ha den, som täcker de merkostnader som just papperstrycket medför.

Jag funderar för egen del på hur intressant det är att fortsätta vara medlem när jag tappar kontakten helt med organisationen och de ämnesområden den jobbar inom.

Helene Ragnemalm
medlem sedan 20-årsåldern

”Andra lösningar ska undersökas”

Svar: Hej Helene och tack för ditt brev! Vi är otroligt stolta över Accent. Tidningen lyckas med stor journalistisk integritet ge varje enskild medlem kunskap, insikt och stolthet kring IOGT-NTO och våra frågor. Vi både vet och känner hur värdefull Accent är för många av våra medlemmar.

Därför var det inte ett lätt beslut för förbundsstyrelsen att minska Accents budget, men det görs då vi måste sänka våra kostnader när våra intäkter går ned. Många verksamheter inom IOGT-NTO-rörelsen får nya förutsättningar som konsekvens av minskade intäkter, inte bara Accent, och då krävs tyvärr tuffa prioriteringar för att ta ansvar för att IOGT-NTO ska kunna fortsätta bedriva den livsviktiga verksamhet som vi gör på bästa möjliga sätt. I detta står vi inför många tuffa

val. Tryck och distribution av en papperstidning kostar mycket. I ett sådant läge tror vi att det viktigaste är att vi har en medlems-tidning där pengarna främst går till att reportagen och artiklarna ska hålla hög kvalitet.

Samtidigt vet vi att en fysisk tidning är väldigt viktig för många medlemmar och att alla inte nås av en digital. Därför tittar Accents styrelse nu på om det finns någon möjlighet att hitta en annan lösning. Oavsett vad detta landar i hoppas vi att ni som ännu inte läser Accent på webben ger den en chans och upptäcker möjligheten och fördelarna med att få senaste nytt om IOGT-NTO:s viktiga frågor varje vecka.

Lucas Nilsson
förbundsordförande IOGT-NTO

Åsa Hagelstedt
ordförande Accentstyrelsen

Skriv till oss!
accent@iogt.se eller
Box 12825, 112 97
Stockholm

Länderna i undersökningen är Norge, Sverige, Estland, Litauen, Finland, Belgien, Polen, Lettland, Tyskland, Irland, Frankrike, Danmark, Nederländerna.

Mindre alkohol under pandemin

Restriktionerna under pandemin ledde till minskad alkoholkonsumtion i Europa – särskilt i Sverige – visar ny svensk studie.

TEXT Eva Ekeröth

Införsl I en ny studie har forskaren Håkan Leifman, Karolinska institutet, tillsammans med Kalle Dramstad och Emil Juslin, båda från IOGT-NTO, undersökt hur Covid-19-restriktionerna påverkade försäljning och konsumtion av alkohol i 13 europeiska länder.

Pandemin medförde restriktioner såväl för resor, som för restaurangbesök och fester. Men också vissa lättnader, som att kommuner tillätit hemleverans.

För att beräkna hur mycket alkohol som sålts i de 13 länderna jämfördes skattekdata för åren 2015–2020.

– Pandemin skapade en unik möjlighet att studera förändringar i alkoholkonsumtionen när tillgängligheten på alkohol begränsas, säger Håkan Leifman, studiens huvudförfattare.

En pandemi kan påverka alkoholkonsumtionen på flera sätt. Människor

”Studien visar vikten av att folkhälsan vägs in i översynen av gränshandelsreglerna i EU.”

Håkan Leifman, Karolinska institutet

utsätts för psykosocial stress, dels på grund av pandemin och förändrade livsmönster, dels på grund av ekonomisk oro för den som förlorat jobbet. Stress kan leda till ökad konsumtion, särskilt för den som redan tidigare har en hög konsumtion. Men sämre ekonomi och isolering kan också bidra till att man köper mindre alkohol och att tillfällena till alkoholkonsumtion försvinner.

Och det verkar som det senare överväger. Totalt minskade konsumtionen i Europa med 3,6 procent. Minskningen är dock ojämnt fördelad både sett till länder och dryckesslag. Öl minskade mest, sannolikt beroende på att det är den dryck som mest dricks på restauranger och pubar. Störst är minskningen i länder med stor gränshandel före pandemin.

– Sådana länder tenderade att se ökad inhemsk försäljning när pandemin slog till, säger Håkan Leifman.

I Sverige minskade alkoholkonsumtionen med 6 procent. Sprit minskade mest, och även öl minskade, medan konsumtionen av vin däremot gick upp något.

Svenskarnas inköp av alkohol görs ofta utomlands. När det inte gått att resa är det i stället på Systembolaget svenskarna handlat, vilket lett till kraftigt ökade skatteintäkter (trots att inga norska besökare kunde göra inköp i Sverige). Systembolagets ökade försäljning har dock inte kompenserat den minskade införseln, vilket gör att totalkonsumtionen minskat.

Studien ger därför stöd för att gränshandeln bör begränsas. Det skulle minska de alkoholrelaterade skadorna och underlätta för de nationella sjukvårdssystemen, särskilt i länder med hög alkoholskatt.

– Resultaten visar på vikten av att väga in folkhälsofrågor i den översyn som just nu pågår av EU:s skatteregler för gränshandeln med alkohol, säger Håkan Leifman.

Fakta

► Totalt minskade alkoholkonsumtionen i Europa med 3,6 procent.

► I Sverige minskade alkoholkonsumtionen med 6 procent.

► Störst var minskningen för sprit. Öl minskade också, medan konsumtionen av vin däremot gick upp något.

► Under ett seminarium anordnat av Alkoholpolitiskt forum drog Håkan Leifman slutsatsen att åtgärder för att minska gränshandeln skulle ge fler effekter:

- Omfördela skatteintäkter.
- Stärka effekten av nationella prisåtgärder för att minska alkoholskador.
- Skapa lättnader för sjukvården.

Håkan Leifman

Foto: Eva Ekeröth

Alkoholvarning på flaskan avskräcker

Varningstexter Unga britter tycker att alkoholförpackningar bör märkas med hälsoinformation och varningar, enligt en studie från University of Stirling. Deltagarna fick se exempel på hälsovarningar. Ju större hälsovarningen var desto mindre tilltalande och socialt accepterad framstod alkoholen.

Jens Wingren

Foto: Istockphoto

Ilska över spritreklam i Härnösand

Namnstrid Härnösand ska få ett konferenshotell som ska byggas intill simhallen, vilken ska drivas av samma entreprenör – Härnö Gin Hotell.

– Ganska smart lösning egentligen, att bygga ihop hotellet med simhallen och låta hotellets gäster bada där – om det inte var för namnet, Härnö Gin hotell, säger Sofia Karlsson, medlem i IOGT-NTO i Härnösand.

Det är inte bara namnet IOGT-NTO reagerat på. Företaget ska även driva simundervisningen för stadens skolor. Sofia Karlsson tror inte att kommunen tänkt igenom alla konsekvenser.

– Härnösand har profilerat sig som en kommun som vill stoppa våld, och mäns våld mot kvinnor. Det rimmar illa med att hålla konferenser på ett hotell som förknippas med alkohol, säger hon.

Eva Ekeröth

95 629 000

kronor är anslaget till ANDTS-förebyggande insatser. Det är 100 miljoner mindre än 2018, trots att området utökats till att även omfatta spel om pengar.

Källa: Regeringen

Vill tillåta

Cannabis Det amerikanska representanthuset har röstat igenom ett förslag att av-kriminalisera cannabis på federal nivå. Förslaget kommer från Demokraterna, men fick även stöd från tre republikaner. Innan förslaget blir lag måste det dock även passera senaten, vilket bedöms vara osannolikt.

Jens Wingren

Foto: Istockphoto

För många öl

Gränsvärden Brittiska gränsvärden är för höga. Även den som dricker färre än de 14 glas som anges riskerar att drabbas av hjärt-kärlsjukdom enligt en brittisk studie omfattande fler än 350 000 personer. För varje extra pint öl (med 4 procents alkoholhalt) ökar risken att drabbas av hjärt-kärlsjukdom med 23 procent.

Eva Ekeröth

Foto: Istockphoto

Fler vårdas

Cannabis Mellan 2003 och 2017 ökade ungas besök på Ontarios akutmottagningar på grund av cannabis kraftigt, från 3,8 per 10 000 unga, till 17,9. Eftersom cannabisbruk legaliserades för personer över 18 år 2018 befarar forskare att situationen ska förvärras ytterligare.

Eva Ekeröth

Foto: Kristina Sperkova, Nathalie C. Andersson

Ny global alkoholplan antagen av WHO

Världshälsoförsamlingen har antagit en global alkoholplan. En seger menar IOGT-NTO-rörelsen och Movendi, men mycket arbete återstår.

Alkoholpolitik WHO:s styrelse antog i januari förslaget till en ny global alkoholplan och uppmanade medlemsländerna att rösta för förslaget vid Världshälsoförsamlingens (WHO:s högsta beslutande organ) möte i maj. Uppmaningen tog skruv och Global Alcohol Action Plan 2022–2030, GAAP, är nu antagen.

Planen ska hjälpa WHO:s medlemsländer att införa en effektiv, skyddande och evidensbaserad politik mot alkoholrelaterade skador.

– Det är väldigt glädjande, planen behövs verkligen. Av diskussionerna kan vi se att det är något som efterfrågas av medlemsländerna, inte minst låg- och medelinkomstländer, säger Pierre Andersson, policyrådgivare IOGT-NTO-rörelsen, som är glad över stödet från Sveriges regering.

Han konstaterar dock att det är mycket kvar att göra.

– Handlingsplaner är bara till nytta om de implementeras. Många länder som IOGT-NTO-rörelsen arbetar i saknar effek-

tiv, skyddande alkoholpolitik – samtidigt som de stora transnationella alkoholföretagen satsar enorma resurser på att öka sin försäljning där.

IOGT-NTO-rörelsen har arbetat med frågan om en ny global alkoholplan under flera år.

– Vi har samarbetat nära med Movendi International som har arbetat för det här ännu längre. Utan deras insatser hade det inte blivit någon handlingsplan, säger Pierre Andersson.

Maik Dünnebier, ansvarig för strategi och påverkansarbete på Movendi International:

– Alkoholhandlingsplanen är en stor seger över alkoholindustrin. Att vi kan vinna över deras lobbymaskineri är bara möjligt genom långsiktigt, uthålligt lagarbete, säger han.

Movendi efterlyser ökade resurser för alkoholförebyggande insatser, att det alkoholpolitiska arbetet påskyndas, samt att utvecklingen och genomförandet av alkoholpolitiken regelbundet utvärderas. De kräver också ett utökat skydd mot alkoholindustrins inblandning.

Ulrica Ambjörn

Foto: Istockphoto

Krav på ökad transparens för lobbyister

Demokrati Alla kontakter politiker och myndigheter har i ett ärende bör synliggöras. Det skulle öka förtroendet för demokratin, enligt en ny rapport från IOGT-NTO.

– Idag har vi extremt dålig insyn i vilka som påverkar på politisk- och myndighetsnivå, säger utredaren Rikard Allvin, vilket enligt hans rapport kan avhjälpas med ett transparensregister.

– I en demokrati är det viktigt att man har möjlighet att påverka. Tanken är alltså inte att reglera eller förbjuda kontakter.

Enligt Rikard Allvin ska ett bra register vara obligatoriskt och omfatta samtliga som sysslar med politisk påverkan. Alla direkta kontakter, som möten, brevväxling, och samtal på regerings-, riksdags- och myndighetsnivå ska registreras.

Eva Ekeröth

1 miljard beräknas den föreslagna höjningen av alkohol- och tobaksskatten öka Sveriges skatteintäkter med 2023. Öl och vin ökar med 5 procent och sprit med 1 procent.

Källa: Finansdepartementet

Foto: Istockphoto

Industrin påverkar politiken

Alkohol Handelsorganisationen World Trade Organization, WTO, används som forum för alkoholindustrin för att påverka alkoholpolitiken. Vid tio tillfällen har medlemsländer föreslagit att varningstexter på alkohol ska införas. Av de 212 synpunkter som medlemmar lämnat på förslagen är 117 direkt hämtade från alkoholindustrin.

Eva Ekeröth

KOMMENTAR

Eva Ekeröth
Reporter

Lyssna och lär av nya svenskar

Att bryta upp från sitt hemland och flytta till en ny kultur är inget lätt beslut. Än svårare är det förstås om det inte sker frivilligt. Vilken strategi man väljer i det nya hemlandet skiljer sig från person till person. Vissa sluter sig och lever i en bubbla med landsmän, andra anpassar sig så snabbt och mycket de kan och lämnar det gamla bakom sig. De flesta väljer något mitt emellan.

Oavsett viken strategi man föredrar, och om man tänker sig att snart lämna det nya hemlandet eller stanna för gott, är det lätt att hamna i en känsla av att inte riktigt höra hemma i det nya landet. Vare sig man vill eller ej påverkas man av sin nya omgivning och efter en tid hamnar många i känslan av att inte heller höra hemma i landet de kom från.

Att känna att man inte hör hemma någonstans är skrämmande och ledsamt, men att vara mitt emellan ger också möjlighet att välja det bästa ur båda världar. Det är en gåva att ha tillgång till fler kulturer och språk. Vyerna vidgas, vilket ger en möjlighet att se saker utifrån och inse att allt inte måste vara som det alltid har varit. För dem av oss som aldrig vågat/velat/tvingats ta steget att lämna vårt hemland är de invandrare vi har omkring oss en möjlighet att få tillgång till andra kulturer och nya sätt att tänka. Dessvärre är vi ofta ”sändarorienterade”, som Bi Puranen i intervjun på sidan 20 säger. Bättre vore om vi försökte lyssna mer och tog vara på möjligheten att få lite perspektiv på oss själva och vår kultur – och på köpet få ett rikare liv.

”Jag är fortfarande här – trots allt”

Johannes Raousts väg till drogfrihet och att hitta sin identitet som transperson har varit lång. Idag har pusselbitarna fallit på plats.

TEXT Jens Wingren FOTO Mikael Holgersson

”Jag visste vad jag var, men ordet trans fanns inte i de kretsarna.”

Johannes Raoust bor mitt bland Möllans gula och röda tegel. Hunden Molly har precis fått komma ut på promenad, men är fortfarande full av energi och vill vara med mitt i händelsernas centrum.

– Hon är en stor del i att hålla mig nykter. Med Molly har jag ansvar för någon som kräver rutiner, säger han.

Han skrattar ofta och har gott om synliga tatueringar på armar och händer. ”Gay is ok” står det på tröjan,” och i halsgropen ”Still here”.

– Jag är fortfarande här trots allt som har hänt. Tatueringarna är bra påminnelser, säger han.

Historien börjar med en bilolycka vintern när Johannes Raoust var 18 månader gammal. Hela familjen befann sig i bilen, på väg hem till Paris från ett besök hos morföräldrarna i Sverige. Utanför Köln voltade bilen i det svåra väglaget. Johannes mamma skadades svårt och hamnade i koma.

– Hon tappade tio år av sitt minne. Hon glömde bort att hon träffat min pappa och till och med att hon fött mig.

Det skulle dröja 15 år innan hon var

helt återställd. Johannes pappa, som var fransman, var ofta bortrest i jobbet, vilket innebar att Johannes och hans storebror fick klara sig mycket på egen hand. Ju äldre de blev desto mer var pappan bortrest. Och när Johannes var 28 år kom pappan plötsligt inte tillbaka från en av sina jobbresor. Det visade sig att han sedan ett antal år hade en annan familj i Jakarta.

– Jag vet att han försökte, men den person han hade gift sig med fanns inte kvar efter olyckan. Han gav sig ändå fan på att stötta henne och tro på att hon skulle komma tillbaka, men efter tjugo år gav han upp.

Johannes mamma bodde vid den tiden hemma, men mådde fortfarande dåligt och drack mycket alkohol. Johannes tilläts dricka och röka från ung ålder. Som 14-åring började han sälja hasch. För honom var det ett sätt att komma in i en gemenskap med lite äldre killar.

– Jag hittade en tillhörighet, och kände mig omtyckt och sedd för mina färdigheter istället för att känna mig misslyckad över att det gick dåligt i skolan.

– Jag gick om två klasser, sen blev mina föräldrar less och satte mig i internatskola. Det gjorde inte saken bättre.

Redan som barn visste Johannes att han attraherades av kvinnor trots att han föddes som flicka.

– Då var jag tjej även om jag var väldigt mycket tomboy och bara hängde med snubbarna. Jag visste vad jag var, men ordet trans fanns inte i de kretsarna. Det fanns inga förebilder på den tiden.

Där gällde det att vara hård, våldet var alltid närvarande, och det fanns en starkt homofobisk jargong.

► **Hunden Molly betyder mycket för nykterheten.**

◀ Arbetet på cykelverkstan kräver fokus och ansvarstagande, och innebär rutiner som ramar in vardagen.

”När jag kom till Tyskland var jag bara Joe, ingen frågade om jag var kille eller tjej.”

– Jag jobbade konstant och blev chefens högra hand. Han gav mig mycket ansvar och blev lite som en farsa.

Men Johannes rökte fortfarande hasch, även om det inte skedde lika ofta som tidigare. Han insåg att han behövde en utbildning som kunde ge honom ett fast jobb i Sverige och påbörjade en byggutbildning. Han blev klar lagom till den ekonomiska kraschen 2008.

– Jag fick ingen lärlingsplats och inget jobb. Jag hade dessutom precis köpt en lägenhet som jag tvingades sälja till underpris när mina besparingar var slut. Livet gick utför igen.

– Jag ville ta mig framåt i livet, men jag gjorde dåliga val, konstaterar han.

Han träffade en tjej i Stockholm och flyttade dit. Han försökte sig på Komvux igen, men det var för svårt och till slut tvingades han flytta in hos sin som mamma bodde i Malmö.

– Det var skitjobbigt, men det var också då jag började jag växa upp och förstå vad som var viktigt för mig i livet.

– Jag har ju märkt att jag dras till en viss typ av kvinnor, som själva har mycket mentalt baggage. Men de har också en förmåga att se mig, vilket är något jag förälskar mig i. Men jag har en tendens att helt tappa bort mig själv i de där relationerna, säger han.

Han skaffade ett jobb med att genomföra marknadsundersökningar på telefon och försökte läsa upp sina betyg på Konvux.

– Men det gick inte så bra så det blev mest csn-skulder. Jag var ett vrak.

Efter att ha läst en snickarutbildning utan att bli helt klar fick han jobb på ett bemanningsföretag i Köpenhamn.

– För att få respekt måste man slåss och göra grova saker. Jag var tvungen att bevisa mig själv. Jag stängde av delar av mig själv helt enkelt.

Som 19-åring flyttade han till Sverige efter att ha blivit tagen flera gånger av polisen i Frankrike. Med sig i flytten hade han ett stort parti hasch. De kommande åren försörjde han sig på att sälja droger. Det var år av fester och gott om pengar.

– Innan var jag alltid emot tyngre droger. Men sen testade jag amfetamin och blev fast. Jag var kung, jag trodde att det var livet.

Första gången Johannes slutade ta

droger var två år efter att han flyttat till Sverige. Det var 1999 och han hade sett Boys don't cry på bio med sin dåvarande flickvän. Filmen handlar om mordet på den unga transmannen Brandon Teena. Flickvännen var fortfarande uppriven efter filmen när Johannes berättade att ”sån är jag”.

– Det blev jättekostigt och vår relation sprack. Jag flyttade tillbaka till Frankrike några månader och mådde jättedåligt.

Flytten gjorde allt värre och han flyttade tillbaka till sin bror som pluggade till läkare i Linköping. Han slutade tvärt med drogerna, men det skulle visa sig vara en parantes.

– Jag tillbringade nätterna i datasalen på universitet och chattade med folk.

Via nätet fick han kontakt med nya vänner i Malmö som gillade att festa. Flyttbilen rullade in på Ängelholmsgatan på Möllan en lördag i mars 2002 och sedan var drogkarusellen i gång igen med fester och klubbbliv.

– Jag förstod inte mig själv och valde att hålla mig omedveten om hur jag mådde och mina känslor. Jag satt ensam och drack varje kväll, även när det inte var fest.

Han försörjde sig på att utföra tjänster åt kriminella vänner och hade en rad havererade kärleksrelationer bakom sig.

till en konstnär samtidigt som han var en del av Frankfurts partyscen. Här började pusselbitarna till slut falla på plats.

– Jag kunde vara precis vem jag ville.

När jag kom till Tyskland var jag bara Joe, ingen frågade om jag var kille eller tjej. Där var det inte en konstig grej att ha ett könsöverskridande uttryck.

Under tiden i Frankfurt kom Johannes ut som transperson. Något han beskriver som ganska odramatiskt. Han började också inse att hans drickande påverkade andra, men det var fortfarande mycket fest och droger.

Han bestämde sig för att flytta till Malmö och insåg där att drogerna måste bort ur hans liv. Han ville vara sann mot sig själv, bygga en framtid, och vara en närvarande farbror för sin brors barn.

– Så jag har varit nykter sen dagen jag fyllde fyrtio. Eller ja, morgonen efter.

Det är nu snart fyra år sedan. Tiden som nykter har varit strikt disciplinerad. Han festar inte längre, undviker nya kärleksrelationer, och betalar av skulderna från sitt tidigare liv. Han arbetar på en väns cykelverkstad, tar hand om Molly och lever på existensminimum.

– Jag betalar av 12 700 kronor i månaden. Lyckas jag fortsätta med det i fyra år till så är jag skuldfri sen.

Både hans brors familj och hans mamma bor runt hörnet. I framtiden hoppas han på att få tag på en kolonilott eller ett hus på landet.

– Jag skulle fortfarande kunna gå ut på gatan och hitta fem personer som vill feta och ta droger. Men jag har gjort valet att sluta umgås med den typen av människor och valt en annan väg, säger Johannes Raoust. ☺

Alkoholvanor går i arv

En ny studie har undersökt hur unga mäns alkoholkonsumtion påverkar nästa generations förhållande till alkohol.

TEXT Jens Wingren

Förebyggande I studien ingår nästan 65 000 svenskar vars fäder mönstrade 1969–1970. De unga männens alkoholkonsumtion, missbruksdiagnoser och om de omhändertagits för fylla, noterades. Deras barn har sedan följts från att de var 12 år och fram till år 2009.

Siri Thor är doktorand på Karolinska institutet, utredare på Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning och en av forskarna bakom studien. Den konstaterar att negativa effekter av alkoholkonsumtion inte bara påverkar den som dricker utan även personens omgivning.

– Man har också sett en ökad risk för negativa konsekvenser bland barn vars föräldrar har fått en alkoholrelaterad diagnos. Även i vår studie kan vi se att barn vars pappor fått en substansrelaterad diagnos löper en större risk att själva få en sådan, säger hon.

”Studien visar hur angeläget det är att arbeta med allmänpreventiva insatser.”

Siri Thor, Karolinska institutet

Forskarna ser ett tydligt samband mellan hur de mönstrande uppgav att de drack och hur deras barn dricker idag. De med fäder som drack mycket i sin ungdom löper större risk att utveckla ett alkoholmissbruk. Det gäller inte bara de med en missbruksdiagnos. Forskarna har även undersökt pappornas självrapporterade alkoholkonsumtion.

– Vi kan till exempel se att risken för barnen att själva få en diagnos är högst bland dem vars pappor fått en substansrelaterad diagnos. Men de barn vars pappor dricker alkohol, men inte fått en diagnos utgör ändå en större andel av alla dem som får en substansrelaterad diagnos, säger Siri Thor.

Något få tidigare studier granskat. Men sambandet kan delvis förklaras med andra faktorer i barndomen.

– Vi kontrollerade flera potentiella negativa konsekvenser i uppväxten, bland annat föräldrarnas psykiatriska diagnoser samt socioekonomisk status. Och vi såg att en stor del förklarades av dessa faktorer, säger Siri Thor.

Men även efter justering för dessa faktorer löper personer med en pappa som drack mycket i ungdomen 63 procent högre risk att utveckla ett substansmissbruk. Högst var risken för de vars fäder i ungdomen hade ett konstaterat alkoholmissbruk, eller som omhändertagits berusade. Det var dubbelt så sannolikt att de utvecklade ett missbruk.

Siri Thor tror att studien kan ge vägledning kring hur förebyggande insatser kan läggas upp i framtiden.

– Det mest intressanta med studien tycker jag är att den visar att preventiva insatser riktade mot barn i missbruksmiljöer är viktiga. Men också hur angeläget det är att arbeta med allmänpreventiva insatser, säger hon.

Fakta

► Barn till fäder som dricker sig berusade ofta löper 49 procents högre risk att få substansrelaterade diagnoser jämfört med barn till helnyktra fäder.

► Barn till fäder som omhändertagits för fylleri löper mer än dubbelt så stor risk att få en substansrelaterad diagnos.

► Allra störst risk att få en substansbruksrelaterad diagnos löpte barn till fäder som själva hade en sådan diagnos.

Siri Thor

Foto: Daiga Ellaby

Pappans drickande skadar moderkakan

Graviditet En ny djurstudie från Texas visar att pappans roll för fostrets välmående kan vara större än man tidigare trott. Studien visar att muspappans alkoholkonsumtion påverkade moderkakan och försämrade näringstillförseln till fostren. Alla foster påverkades dock inte i samma utsträckning. Hos vissa mushonor kunde forskarna inte se någon effekt på moderkakan, och oftast var det hanfoster som drabbades.

Eva Ekeröth

Foto: iStockphotos

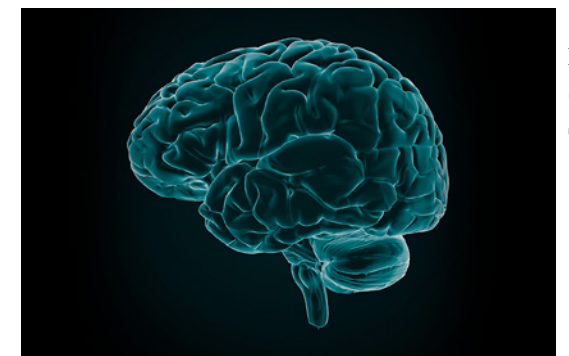

Foto: iStockphotos

Alkoholberoende kan bero på demens

Demens Långvarigt alkoholmissbruk är en riskfaktor för att senare i livet utveckla demens. Men forskare från University of California tror att det även kan finnas ett omvänt samband. 7 procent av patienterna med frontallobsdemens hade börjat missbruka alkohol sent i livet. För 5 procent var det ett första tecken på demens.

Jens Wingren

”I den yngsta gruppen kvinnor löpte de som använt cannabis mer än dubbelt så stor risk för depression.”

Rynaz Rabiee, doktorand vid Karolinska institutet, om att kvinnor som använt cannabis på senare år (då styrkan ökat) är mer drabbade av psykisk sjukdom.

Kön påverkar

Behandling Kvinnor och män hanterar alkoholproblem olika. Det visar en studie som gjorts under AA-möten i São Paulo. Studien visar att upplevelsen av såväl sjukdomen som behandlingen påverkas av könstillhörighet. Kvinnor kände sig ofta otrygga i blandade grupper och forskarna förordar därför separata grupper för kvinnor och män.

Eva Ekeröth

Foto: iStockphoto

Demensrisk

Cannabis De som använt cannabis under lång tid har sjunkande resultat på intelligenstagstester, svårare med inläring, och behöver mer tid på sig att processa information än när de var barn. Resultaten är sämre än för de som länge använt alkohol eller tobak, använt cannabis ibland och de som tidigare använt drogen, men slutat.

Jens Wingren

Foto: iStockphoto

1 av 3 bättre

Depression Risken för självmord ökar för unga med substansbruk och depression. En ny studie visar att ungefär var tredje som fick behandling för sitt substansbruk visade tecken på minskad depression under behandlingen. Särskilt gäller det unga som inte använt cannabis så ofta, och som inte har någon beteendestörning.

Eva Ekeröth

Pia Kvillemo, forskare.

Foto: Anna Simonsson

Unga kritiska till cannabisvården

Unga vill ha nyanserad cannabisinformation och annat bemötande från vården. Kriminalisering tycker de är bra.

Attityder Det visar en ny rapport från Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin och Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem, STAD. I rapporten har 32 stockholmare mellan 18 och 29 år intervjuats om sin syn på cannabis. Ämnen som tagits upp är riskmedvetenhet och kunskap om drogen, skäl att använda eller inte använda, synen på den information de fått liksom hur de ser på lagstiftningen och hur de upplever vården.

– De intervjuade är kritiska till vården. De blir bollade runt. Vården måste bli mer tillgänglig och inte stigmatisera. Man måste känna sig trygg när man kommer dit, säger Pia Kvillemo, en av forskarna bakom studien.
Hon säger att attityden till cannabis har ändrats.
– Färre uppfattar det som farligt och internationellt ser man ett ökat bruk.
Även om antalet användare i Sverige är relativt få anser Pia Kvillemo att cannabis är en folkhälsofråga.
– Forskningsstödet för skadeverkningar av cannabis ökar, säger hon.

Det finns även andra aspekter som påverkar attityderna till drogen.
– Negativa konsekvenser för annat än den egna hälsan spelar roll, att cannabisframställningen skadar miljön och att användningen göder kriminella är argument som kommer fram.

Forskarna uppfattade deltagarna i studien som riskmedvetna, men med bristande detaljkunskaper. Många av deltagarna är också kritiska till informationen de fått i skolan.
– Antingen minns de inte att de fått någon information alls, eller så upplevde de informationen som skräckpropaganda.
Själv anser Pia Kvillemo att det är viktigt att vuxna i ungdomarnas närhet har god kunskap.
– Att utbilda vuxna tror jag är en god idé.
I undersökningen deltog fler brukare (dit räknades alla som någon gång testat cannabis) än icke-brukare (som aldrig testat).
– Därför förvånade det mig att så många tryckte på att lagstiftningen fungerar avskräckande, även de som själva testat.
Eva Ekeröth

Opioidkrisen i Sverige

Den ökade förskrivningen av oxikodon i Sverige leder till att fler dör – inte minst äldre. Det visar en ny svensk studie.

TEXT Eva Ekeröth

575
Så många dog av oxikodonförgiftning 2006–2018.

- **Under tiden** som studien pågick ökade andelen avlidna, och utgjorde i slutet av perioden 17 procent av alla opioidrelaterade dödsfall. I hög grad var det äldre personer som fått oxikodon utskrivet mot smärta som avled.
- **70 procent** av de avlidna hade även bensodiazepiner i kroppen.
- **55 procent** hade recept på antidepressiv medicin.

- **45 procent** hade druckit alkohol, vilket är en större andel än för andra opioidrelaterade dödsfall.
- **15 procent** hade vårdats för beroende under det senaste året. Främst gällde det de yngre åldersgrupperna.
- **Oavsiktliga förgiftningar** var vanligare i den yngre åldersgruppen, medan självmord var vanligare bland de äldre.

Individer med recept
35-54 år
55-74 år
15-74 år
15-34 år

Källa: Drug and Alcohol Dependence: Oxycodone-related deaths in Sweden 2006–2012. Anna Fugelstad, Karolinska institutet, med flera.

Så kan folkrörelsen öppna dörrar

I IOGT-NTO samlas människor med vitt skiftande bakgrund kring värdena nykterhet, solidaritet och demokrati. Det medför utmaningar, men också utveckling, möjligheter – och integration.

TEXT Eva Ekeröth ILLUSTRATION Spektra

Sverige brukar kallas "landet lagom". Men globalt sett är vi snarast extrema i värderingar och livsstil. Skillnaderna i värderingar syns tydligt i undersökningen World Values Study, som sedan mitten av 1990-talet undersöker värderingar i länder världen över. (Se Kulturkartan på nästa uppslag).

I **Sverige spelar** religionen mindre roll än i de flesta länder, och demokrati och individualism framhålls som ideal. Familjen är visserligen viktig, men mycket av det ansvar som på andra håll i världen vilar på familjen överlåter svenskar till samhället. I Sverige känner sig medborgarna trygga och är fyllda av tillit; vi litar på myndigheter och på varandra, även på okända människor. På goda grunder ser det helt annorlunda ut i en stor del av världen.

I World Values Surveys rapport *Med migranternas röst II, Hur blir man värmlänning*, beskrivs trygghet, tillit och tolerans som förutsättningar för demokrati.

IOGT-NTO har under senare år välkomnat många nya svenskar från andra delar av världen. Vad innebär det för organisationen att medlemsgruppen i en global värld blir alltmer mångskiftande och heterogen? Vad krävs av organisationen för att alla ska känna sig välkomna och trygga? Vad är viktigt utöver nykterheten för att förena medlemmarna?

Accent har ställt frågan till teamchefen Ulrika Jansson, föreningen Regnbåges tidigare ordförande Rahma Ali, förbundsstrateg Linda Wismer, och förbundsordförande Lucas Nilsson. ▶

Men vi börjar hos forskaren Bi Puranen, generalsekreterare för World Values Survey.

– Många som kommit till Sverige på senare år kommer från utomeuropeiska länder som Iran, Irak, Turkiet, Syrien, Afghanistan, Somalia och Eritrea. Endast en liten del av dem dricker alkohol, säger hon.

Vad krävs för att skapa goda relationer mellan nya och gamla medlemsgrupper?

– Man måste jobba på djupet. Men det är inte heller så att man fortsätter att stå långt ifrån varandra. Ganska snabbt påverkas nyanlända av sin omgivning. Redan efter 3–4 år ser man skillnad, och efter 10 år har de i stor utsträckning närmats sig svenska värderingar. När man anpassar sig tar man efter sociala för-

stärkningsmönster. Det är inte konstigt, vi är sociala varelser.

Alkoholvanorna följer samma anpassningsmönster.

– Ju längre man varit här, desto större sannolikhet att man dricker alkohol. Men där har vi ju den motgående trenden i majoritetsbefolkningen, att unga i Sverige dricker mindre nu än tidigare, som kan motverka den effekten.

”Barn kan vara en kraftfull ingång och en utmärkt förändringsagent.”

Bi Puranen, forskare

Hur snabbt integrationen går beror på vilken livssituation man hamnar i.

– De flesta får någon form av introduktionsutbildning och alla påverkas av samhället runt omkring, där man till exempel ser män som drar barnvagn.

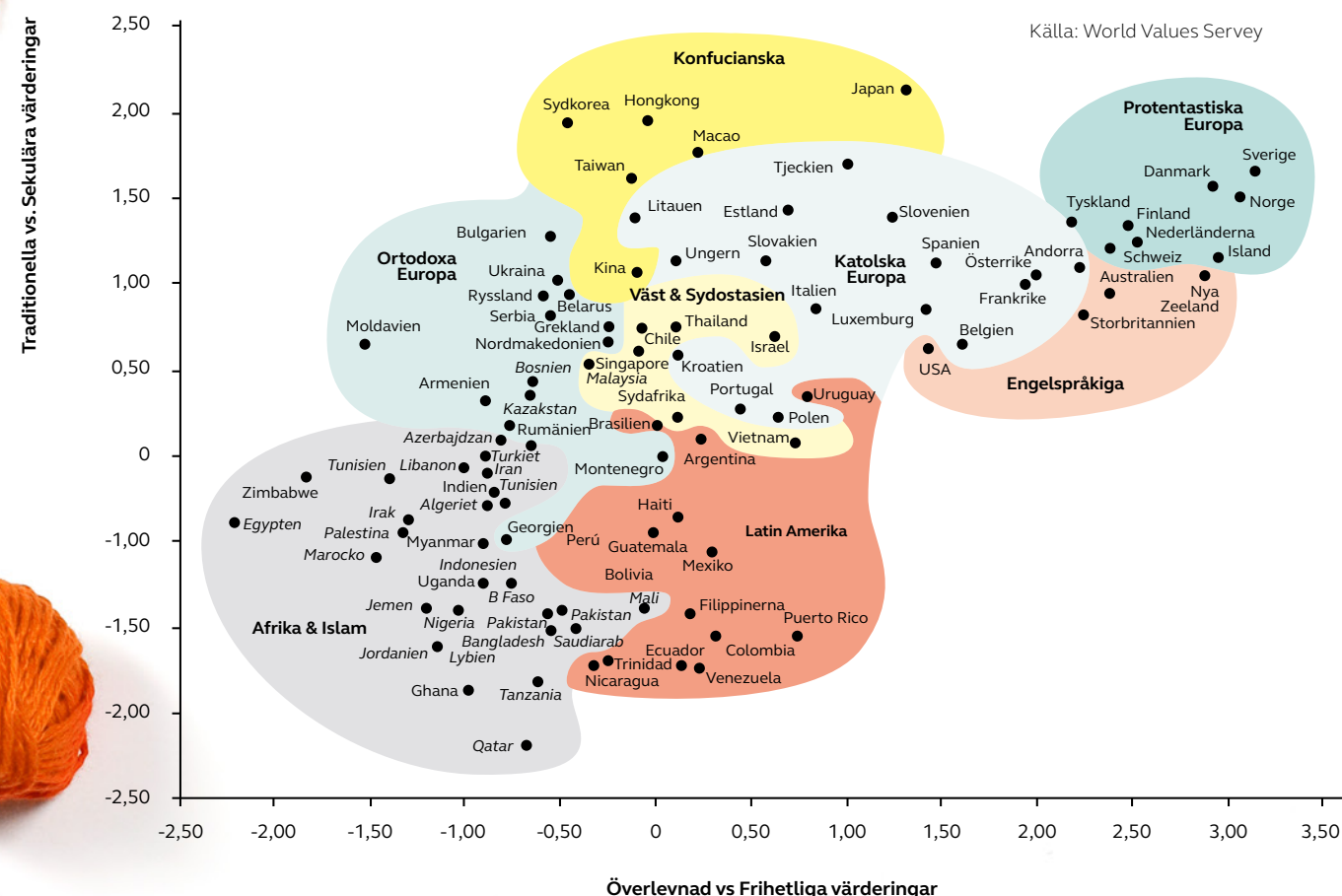
Utbildning och arbete har stor betydelse.

– Den som deltar i någon utbildning förändrar sitt sätt att tänka mycket, men ännu mer ändrar sig den som har ett arbete. Den som hamnar i utanförskap ändrar inte sina värderingar på samma sätt.

– Det är extremt viktigt att hålla i gång människor, det är svårt att komma in i samhället om man är hemma och tar hand om barn. Bor man dessutom i ett segregerat område behöver man inte ens lära sig svenska, säger Bi Puranen, och fortsätter:

– Barn kan vara en kraftfull ingång

◀ Bi Puranen, generalsekreterare för den globala undersökningen World Values Survey, har länge intresserat sig för människors värderingar.

och en utmärkt förändringsagent. För den förälder som anser sig inte behöva kunna svenska kan man förklara att det är nödvändigt för att hjälpa barnen med läxorna. Eller att man annars blir beroende av barnen som tolkar.

Är det alltid positivt att ta över svenska värderingar?

– Nej, det finns självklart en styrka med den kultur man bär med sig. Ta till exempel synen på alkohol och på äldre, där andra kulturer ofta har en annorlunda, och sundare, syn än vad vi har, tycker Bi Puranen.

För att förklara skillnaden liknar hon värderingar vid äpplen i en fruktkorg.

– I korgen finns röda, gula och gröna äpplen. De röda är sådana som måste följas, det som gäller mänskliga rättigheter och sådant vi har lagstiftat om, till

exempel kvinnomisshandel, barnaga, hedersförtryck, kvinnlig omskärelse och barnäktenskap.

Gula äpplen representerar ämnen man kan diskutera.

– Hit skulle alkohol kunna höras.

Gröna äpplen står för det som är positivt och helst ska få vara som det är.

– Dit hör sådant som trevliga traditioner, fester och mat.

Är Sverige bra eller dåligt på integration globalt sett?

– Vi ligger bra till. Men vi har en större andel av invandrare från länder som värderingsmässigt ligger långt ifrån oss, och har därför större utmaningar än många andra.

Hur kan en folkrörelse som IOGT-NTO underlätta umgänget mellan olika grupper?

– Prata mycket. De som varit längre

i Sverige kan dela sina erfarenheter med dem som kommit nyligen. Mycket handlar om att få berätta hur det var tidigare och hur framtiden i Sverige kan te sig. Just detta att tänka på sin egen och sin familjs framtid är en bra utgångspunkt. Sedan handlar det om att vara lyssnande, vi blir i vår iver rätt sändarorienterade.

Bi Puranen uppmanar till att göra saker tillsammans.

– Att lära sig matlagning av varandra och bjuda på mat. Bjuda in till olika evenemang, språkträning och gemensamma föräldrautbildningar.

Språket anser hon är särskilt viktigt.

– Kan man inte språket och koderna får man inget jobb. Aktiviteter där man får använda språket, som till exempel teater, är väldigt bra.

Ulrika Jansson, teamchef IOGT-NTO Öst, har lång erfarenhet av att arbeta med nya föreningar. Många av dem har medlemmar från Somalia, ett land som inte har någon folkrörelsetradition.

– Det var mycket lättare än jag trott att prata med människor om vår organisation och få dem intresserade. Det har säkert med flera saker att göra, men en stor del tror jag har att göra med att vi är så tydliga med alla människors lika värde och lika rättigheter, säger hon.

IOGT-NTO har även sedan tidigare erfarenhet av att ta emot nya medlemsgrupper.

– Vi lärde oss en del när kamratstöd-jarna kom in i organisationen. Det var också en grupp med annorlunda bakgrund och erfarenhet. Så det var redan krattat när det kom ytterligare en ny grupp.

Ulrika Jansson tror att IOGT-NTO passar nya svenskar väl.

– Människor har ju flytt från sitt hem-

land av en anledning. De vill ha frihet, solidaritet och demokrati. Det är det viktigaste. Sedan råkar de vara nykterister också.

Helt utan konflikter har det dock inte varit.

– Det har funnits en del förutfattade meningar om att de nya grupperna bara vill ha tillgång till ”våra” hus och ”våra” pengar. Men alla medlemmar är ju med för att de vill ha ut något av sitt medlemskap: vara med och förändra världen, åka på kurs eller få ett socialt sammanhang.

Även föreningsbyråkratin har vållat vissa problem.

– Det kan vara svårt att förstå att man

måste spara protokoll och årsredovisningar eller att man måste ha ett protokollsutdrag med sig till banken. Men det gäller ju inte bara nya grupper. För alla som saknar föreningsvana är det svårt att veta hur man ska göra.

IOGT-NTO har dock hittat lösningar.

– Ofta handlar det om att vi startat nya föreningar. Då har vi ordnat utbildningar, både för styrelsen och medlemmarna. Vi har också gjort mallar, för årsmötesprotokoll till exempel, så ingenting missas. Sedan är vi noga med att stötta; följa med första gången man går till banken och hjälpa till att skaffa organisationsnummer.

Vad ger det IOGT-NTO att få in nya medlemsgrupper?

– Massvis. Främst att vi utvecklas som organisation och får vidgade vyer, vi blir viktiga på riktigt. Sedan har det förstås givit oss fler medlemmar och en stor och varierad verksamhet. Ibland när vi värvar funderar vi på vad vi värvar medlemmar till. Här får vi ofta kontakt med några som vill starta en verksamhet; en sy-cirkel, spela fotboll, eller laga mat tillsammans.

Vilka fördelar har de nya av att vara en del av IOGT-NTO?

– Det är ju ingen homogen grupp, men jag skulle säga möjligheten att komma in i en traditionell svensk folkrörelse. Det ger kontaktvägar in i svenska grupper och det ger styrka att ha en folkrörelse i ryggen. Många hade aldrig pratat med en svensk i trapphuset, eller haft en svensk på besök i sitt hem innan de

blev medlemmar. Medlemskapet blir en språngbräda in i samhället – integration helt enkelt.

Integrationen visar sig på flera viktiga sätt.

– Fler inser att det är viktigt att lära sig svenska, och fler har fått jobb. Det blir en god cirkel. För den som fått jobb är

”Vi utvecklas som organisation och får vidgade vyer, vi blir viktiga på riktigt.”

Ulrika Jansson, teamchef

det lättare att lära sig svenska. Flera föreningar ordnar också språkkafé och läxläsning.

Ulrika Jansson berättar om ett projekt i Eskilstuna.

– Den första somaliska föreningen, Somali Women, startade vi i Eskilstuna. Det var i ett segregerat och slitet område och många hade fördomar om de somaliska kvinnorna. Föreningen fick hyra en lokal väldigt billigt av bostadsbolaget mot att de höll ordning i tvättstugan och städade trapphusen. Det uppskattades av de andra hyresgästerna som började ta kontakt och av bostadsbolaget som ordnade en lokalvårdarutbildning och anställde flera av kvinnorna. Sedan dess har många av dem gått vidare till andra utbildningar och jobb. Att engagera sig är nyckeln.

► **Ulrika Jansson, chef för IOGT-NTO:s team Öst, menar att engagemang är nyckeln.**

Foto: Kristina Sahlin

Rahma Ali, var med och startade föreningen Regnbåge i Malmö. Idag är den IOGT-NTO:s största förening med drygt 300 medlemmar. Det är också en förening där majoriteten av medlemmarna har somalisk bakgrund.

– Att vi blivit så stora är tack vare att vi har en alkohol- och drogfri mötesplats mitt i Rosengård, där 90 procent av våra medlemmar bor. Det är som när svenskarna utvandrade till USA, man söker sig till sina landsmän, säger Rahma Ali, som också varit ordförande i föreningen.

Till skillnad från andra IOGT-NTO-föreningar har Regnbåge vuxit under pandemin.

– De flesta andra föreningar i Rosengård ligger i källarlokal eller långt bort. Vår lokal ligger på andra våningen, och är

stor, luftig, och lätt att vädra, så det går bra att hålla avstånd. Därför vågade folk komma även under pandemin.

Vad är det bästa med Regnbåge?

– Att vi har bra aktiviteter som passar varje målgrupp. Vi har öppen verksamhet

”Att vi blivit så stora är tack vare att vi har en alkohol- och drogfri mötesplats mitt i Rosengård.”

Rahma Ali, Regnbåge

mellan klockan 14 och 22 varje dag. Vi har playstation, fotbollsbord, pingisbord och sällskapsspel. Det finns en tv och myshörnor där man kan sitta och prata i fred. Och så har vi en bra styrelse.

Bäst med Sverige är tryggheten säger hon.

– När man kommer från ett krigshärjat land är man tacksam över att slippa höra explosioner, att man kan känna sig trygg, har mat och tak över huvudet, och bra sjukvård.

Sämst är när föräldrar känner sig misslyckade.

– Språket är det svåraste. Barnen lär sig först och föräldrarna hamnar utanför.

◀ **Rahma Ali**, en av Regnbåges grundare, arbetar med att stödja föräldrar.

Barnen blir tolkar och får ansvar för alla kontakter med skolan, sjukvården och myndigheter. Det blir ett rollbyte som inte är bra. Barnen kanske skolkar, men sjukanmäler sig själva. Det händer att barn utpressar föräldrarna: ”Om jag inte får den där dyra jackan så hjälper jag dig inte.”

Här tycker hon att myndigheterna missat.

– Alla föräldrar bör få utbildning i hur man tar kontakt med myndigheterna, skolan och sjukvården, så att de kan behålla föräldrarollen.

Som på flera andra håll i Sverige har

även i Malmö spridits ryktet att svenska myndigheter tar invandrades barn. Regnbåge har därför bjudit in socialtjänsten för att de ska berätta hur de jobbar.

– De skulle kommit förra året, men ställde in på grund av pandemin, men i juni kommer de. IOGT-NTO:s projekt Föräldrar tillsammans 2.0, som jag är anställd i, har öppnat många dörrar: Polisen, Mariamottagningen, ungdomstjänst, krisstöd och samverkansprojektet Sluta skjut, har varit hos oss och föreläst.

Rahma Ali tycker att Regnbåges verksamhet har blivit mycket bättre sedan föreningen anslöt sig till IOGT-NTO.

– Att vi fick möjlighet att starta föräldraprojektet har varit väldigt uppskattat. Vi har fått mycket stöd av IOGT-NTO. Vi har också varit på flera utbildningar på kursgården Aspan och deltagit på distriktsårsmöten och andra träffar.

Folkrörelseverksamhet, som vi är vana vid i Sverige, finns inte i Somalia.

– Somaliska organisationer jobbar mest med välgörenhet och volontärverksam-

het för att hjälpa dem som har det svårt. Det är inte som i Sverige där man samlas och gör aktiviteter tillsammans.

Har ni blivit mer ”svenska” av medlemskapet i IOGT-NTO?

– Ja, vi har börjat med länkar för digital anmälan till våra evenemang, det är väldigt svenskt. Innan dök vi bara upp till evenemangen. Och så har vi Teams-möten. Det har tagit tid att lära sig, men nu känner vi oss hemma på det.

Hon berättar att hennes somaliska släktingar tycker att hon blivit väldigt svensk.

– De skrattar åt mig när jag är på besök för att jag hoppar till om det kommer en insekt. Och så tycker de att jag är konstig som inte svarar i den fasta telefonen när det ringer. Det är ju inte min telefon, men i Somalia svarar man ändå.

Har du några tips på hur man ska få olika grupper att närma sig varandra?

– Fixa fester tillsammans och prova varandras mat. Folk älskar fest, dans, musik och mat. Att fira tillsammans gör att man börjar prata och lär känna varandra. ▶

Foto: Presbild

◀ Linda Vismer, förbundsstrateg på IOGT-NTO, menar att mycket återstår att göra när det gäller inkludering av nya grupper.

serna. Det gäller även andra grupper, att de inte har det inflytande de borde ha.

Inte heller det är en ny utmaning för organisationen.

– Den har IOGT-NTO identifierat för länge sedan. Det är förstås inget självändamål att alla ska sitta i styrelser. De som är underrepresenterade kanske inte vill, eller så lägger de hellre sin tid på verksamheten. Men om de försökt få uppdrag och gett upp för att det finns hinder för deras inflytande så är det ett problem. Det är också ett problem för organisationen att deras perspektiv i så fall inte kommer fram.

Hur kan det lösas?

– Vi måste hitta andra sätt att lyssna på, bli bättre på att inkludera och öppna upp för olika sätt att tänka eller vilja styra en organisation.

Vad skulle bli annorlunda om samman-

sättningen i distrikts- och förbundsstyrelser såg annorlunda ut?

– Det kan jag inte gissa, men att det skulle bli förändringar om de som bedriver mest verksamhet också är de som påverkar är jag övertygad om.

Hon tror inte att IOGT-NTO är bättre eller sämre än andra på att inkludera nya grupper.

– IOGT-NTO är en ju spegling av samhället. Det finns strukturella och kulturella barriärer. Vill man vara en inkluderande organisation måste man prioritera frågan. Det handlar inte bara om etnicitet. Det finns andra motsättningar, som mellan stad och landsbygd eller unga och äldre. Det finaste med IOGT-NTO är ändå att vi där förenas i vår nykterhet. Det gör att vi även kan mötas i andra sammanhang. Nykterheten kan överbrygga mycket.

Linda Vismer är övertygad om att

organisationer som IOGT-NTO har betytt mycket för att Sverige präglas av hög tillit, såväl mellan människor som till myndigheter.

– Den höga tilliten i Sverige har gått hand i hand med civilsamhället. Mötet mellan människor är viktigast för att bygga förtroende.

Lucas Nilsson, förbundsordförande i IOGT-NTO, tycker att det viktigaste för att skapa tillit är att fokusera på det gemensamma.

– Det vi har gemensamt är att vi strävar efter ett samhälle och en värld utan droger. Det är ju därför vi alla är medlemmar. Det är det som lägger grunden för allt vi gör, säger han.

– För mig har IOGT-NTO en otroligt positiv människosyn. Vi utgår från att människor vill väl och det är därför som ►

► Lucas Nilsson, förbundsordförande för IOGT-NTO, tycker att bredden är IOGT-NTO:s styrka.

Foto: Peter Kroon

Linda Vismer, förbundsstrateg i IOGT-NTO menar att vad som är radikalt eller konservativt ligger i betraktarens ögon.

I vissas ögon är IOGT-NTO en gammal och konservativ organisation där många kommer från familjer där man varit medlemmar i flera generationer. Samtidigt uppfattas IOGT-NTO av andra som en radikal organisation som lockar nya grupper inte minst genom att bryta mot alkoholnormen.

– För oss är det inte radikalt att vara nykter. Men det är intressant och en utmaning – på samma gång som det är en möjlighet, säger Linda Vismer, IOGT-NTO:s förbundsstrateg.

Hon ser olikheterna som en styrka för IOGT-NTO.

– Det som driver oss är att kunna samsas om en väg framåt, samtidigt som

vi tycker olika. Men det kräver luft och utrymme för alla.

Många som flyttat till Sverige på

”Vill man vara en inkluderande organisation måste man prioritera frågan, och det handlar inte bara om etnicitet.”

Linda Vismer, förbundsstrateg

senare år kommer från alkoholfria kulturer. Hur ska IOGT-NTO nå dem?

– Det är egentligen inget nytt. Det har alltid varit 10–12 procent av befolkningen som inte konsumerar alkohol. Tidigare var det frireligiösa och kvinnor, nu är det ungdomar och invandrare. Vi har aldrig nått alla, men för att nå vår vision behövs en balans där vi både organiserar redan nyktra och lockar dem som idag är alkoholkonsumenter. I båda dessa grupper finns outnyttjad potential.

Hon menar att det finns mycket kvar att göra för att integrera nya grupper i organisationen.

– Vi har rekryterat väldigt många medlemmar med annan etnisk bakgrund och de står för en stor del av den verksamhet som bedrivs. Men det avspeglar sig inte i förbundsstyrelsen eller i distriktsstyrel-

vi genom demokratiska processer ger människor förtroendet att leda föreningar och verksamheter. Vi säger: du har vårt förtroende, vi litar på dig. Hela vår rörelse bygger på tillit och tilltro.

Enbart den nyktra gemenskapen tror han inte räcker.

– Gemenskap är oerhört viktig, men lika söker ofta lika, och då blir det lätt bubblor. Det som är så häftigt med ideellt engagemang är att förenas kring en idé som är större än oss själva. Jag vet inte hur många människor jag blivit vän med genom IOGT-NTO som jag aldrig annars hade haft något gemensamt med. Vårt engagemang förenar oss. Så spräcks bubblor.

Nya verksamheter kan ibland känna att de inte ges utrymme. Hur ska de rymmas utan att de gamla känner sig undanskuffade?

– Engagemang är inte ett nollsumme-

spel där vi ska slåss om utrymmet. Det blir inte mindre plats för det jag vill göra för att det startas nya verksamheter och föreningar. Snarare kan vi inspirera varandra till mer engagemang. Men då krävs att vi utgår från tillit och varandras välvilja. Vi vill ju alla åt samma håll – ett nyktrare samhälle.

En folkrörelse med andra ord.

”I grunden är friktionen positiv. Det är den som leder till utveckling.”

Lucas Nilsson,
förbundsordförande

– Jag är stolt över att vara ordförande i en organisation som lockar unga och gamla, människor som kommer från landsbygd och storstad, har varit nyktra hela livet eller nyss blivit det, har normbrytande attribut eller helt saknar sådana, är födda i ett annat land eller svenskar sedan generationer tillbaka. En folkrörelse består av folk, och folk är olika.

Bredden är IOGT-NTO:s styrka, anser Lucas Nilsson.

– Det ligger en sådan kraft i ordet förening: att olika personer och perspektiv förenas. Bland våra medlemmar finns en bredd av erfarenheter. När många olika grupper ska samsas kan det uppstå friktion. Om någon blivit misstänkliggjord eller blivit dåligt behandlad behöver vi göra något åt det, men i grunden är friktionen positiv. Det är den som leder till organisationens utveckling. 🌱

LÄS ACCENT PÅ WEBBEN

På accentmagasin.se/tidningsarkiv hittar du äldre utgåvor, från 2006 och fram till det senaste numret.

Alkoholindustrins 7 käpphästar – och varför de har fel

TEXT Eva Ekeröth BILDMONTAGE Spektra

”Att dricka alkohol är normalt, socialt, och en del av livet”

Alkohol är ingen vanlig vara utan en av de största riskerna för folkhälsan. 2016 orsakade alkohol över 3 miljoner dödsfall i världen, vilket är 5,3 procent av alla som dog – samt 132,6 miljoner DALYS, Disability Adjusted Life Years (funktionsjusterade levnadsår), ett mått utvecklat av WHO som tar hänsyn såväl till för tidig död som funktionsnedsättning.

”Ansvarfull alkoholkonsumtion är del av en hälsosam livsstil.”

Industrin marknadsför alkohol som en smakfull hantverksmässigt framställd dryck som kan ge vissa hälsofördelar för den som dricker måttligt. Men nyare forskning visar att inte ens så lite som ett glas om dagen är riskfritt att dricka. Alkohol är en drog som kan orsaka så väl fysiskt som psykiskt beroende. Den är dessutom cancerögen och sambandet är linjärt: ju mer alkohol desto större risk.

”Alkoholreklam leder inte till att konsumtionen ökar.”

Alkohol är en av de hårdast marknadsförda produkterna i världen. Alkoholföretagen menar att marknadsföringen inte behöver regleras eftersom de anser att de själva har ett effektivt kontrollsystem som hindrar att unga exponeras för reklamen. Men studier har visat att unga som ser alkoholreklam börjar dricka tidigare och dricker mer. Alkoholreklam riskerar också att påverka gravida kvinnor, bilförare, och de som håller på att återhämta sig från ett beroende, att dricka.

”Information och utbildning i ansvarsfullt drickande är den bästa förebyggande åtgärden.”

Det finns inga vetenskapliga belägg för att informationskampanjer och utbildningsmaterial minskar konsumtionen eller alkoholskadorna. Tvärtom får de alkoholproducenterna bakom kampanjen att framstå i bättre dager och ses därför av Världshälsoorganisationen, WHO, som ännu en form av marknadsföring. WHO rekommenderar förbud mot alkoholreklam.

”Alkoholproblemen kan bara lösas om alla samverkar.”

Enligt alkoholindustrin är det viktigt att de är med och löser alkoholproblemen i samhället. Syftet för industrin att medverka är dock inte att minska konsumtionen, utan att höja sitt anseende och stoppa effektiva förebyggande åtgärder. En utvärdering av industrins åtgärder, som de själva hävdar syftar till att stödja WHO:s globala strategi, visar att 96,8 procent av åtgärderna saknar vetenskapligt stöd och 26,5 procent kan ses som marknadsföring för varumärken.

”Alkoholfria drycker kan spela roll för att minska skadligt drickande.”

Enligt industrin bidrar alkoholfria- och lågalkoholhaltiga drycker till en hälsosammare livsstil och är ett viktigt alternativ, särskilt vid tillfällen då alkoholkonsumtion är helt olämpligt. Men enligt EUCAM, European Centre for Monitoring Alcohol Marketing, är marknadsföring av alkoholfria drycker alkoholreklam, som bidrar till att göra alkoholmärken kända, och är snarare ett sätt att kringgå förbud mot alkoholreklam.

”Alkoholproblem orsakas av en liten grupp människor som har andra problem och därför inte kan hantera alkohol.”

Alkoholindustrin menar att det är individen som bär ansvaret för sina alkoholskador och anser att informationskampanjer om hur man dricker alkohol på ett ansvarsfullt sätt är det bästa sättet att förebygga alkoholskador. Men forskningen visar att det är åtgärder som riktar sig mot hela befolkningen, som att begränsa tillgången och genom skatter och minimipriser se till att alkoholen inte säljs för billigt, samt hårda regler för alkoholreklam, som fungerar bäst.

Engagemang

Föreläsningar och aktiviteter i alla ära, att träffa andra och umgås är ändå det bästa med Socialt forum.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Marc Femenia

i fokus

Det tycker i alla fall de deltagare Accent talar med. Trots att mörka moln och ett lätt duggregn hänger över sömländska Hjälmaregården är det idel glada miner när dag två av Socialt forum inleds.

Dagen inleds med speed-dejting med förbundsstyrelsen. Deltagarna sitter i grupper som får besök av styrelsens ledamöter, sex minuter i taget. Vanja Lindstedt slår sig ned i en av grupperna. Där sitter kamrattstödare från olika delar av landet: Jan Wiksén, Söderhamn, Leo Räisänen, Söderhamn, Camilla Albrektsson, Linköping, och Camilla Gunnarsson och Patrik "Putte" Lind-

ström från Norrköping. De enas om att unga måste släppas in mer och att föreningarna borde vara mer öppna för nya verksamheter.

– Det finns en rädsla för förändringar, säger Jan Wiksén.

– Men i Linköping fungerar det. Den föreningen är väldigt öppen. Jag tror att det ofta finns en rädsla från äldre medlemmar när det kommer ett gäng missbrukare och vill starta verksamhet i deras lokaler. "Det vet man väl hur sådana är", säger Camilla Albrektsson med ironi i rösten.

Efter kaffet blir det föreläsningar. En stor grupp har valt att lyssna på Peter Moilanen som pratar narkotikapolitik.

– Lösningen för att få ner dödstalen är inte att legalisera cannabis. Det är ju inte cannabis man dör av, säger han.

Peter Moilanen vill inte se någon avkriminalisering, utan ett förebyggande arbete "värt namnet", en vårdkedja som hänger ihop och åtgärder som motverkar de negativa effekter som finns av kriminaliseringen.

Vid lunch regnar det på tvärs. På Hjälmaren går vita gäss och ett gäng från Linköping funderar över om eftermiddagens kanottur måste ställas in. Men först är det dags för fler föreläsningsspass. Ett hålls av Carl Wennerstrand och handlar om att driva ett socialt företag. Han är ►

◀ Koncentrationen är på topp när deltagarna ska lära sig sticka.

► Jan Wiksén och Sten Rollander kämpar för att få frisbeen i korgen.

föreståndare för Kuggaviksgården, kursgård och vandrarhem i Åsa i Halland.

– Vi jobbar mycket med hållbarhet: social hållbarhet, klimatarbete och havsmiljö. Vi har en egen strand som vi städar varje dag, och vi mobiliserar granar att städa även andras stränder.

Carl Wennerstrand hoppas att många vill komma till Kuggavik på semester.

– Vi har åttio bäddar och plats för husvagnar och tält, säger han.

Långsamt börjar himlen spricka upp och vid eftermiddagskaffet tittar solen fram. Några kanotister syns inte till,

”Det är tryggt här. Man kan vara sig själv och slipper alla ”måsten”.

Stefany Andersson

men vid minigolfbanan är det kö. Såväl vuxna som barn går in för spelet med liv och lust.

Sten Rollander, Jan Wiksén och Leo Räisänen väljer frisbee-golf.

– Jag har testat tidigare, men det var länge sedan, säger Leo Räisänen.

Frisbeen ska kastas i numrerade metallkorgar utspridda i en vitsippsbacke. Det är långt mellan korgarna och ett och annat träd står i vägen. Första kasten går inget vidare, men vid tredje korgen börjar de få in snitsen och de tre vännerna kastar sig vidare.

Alla vill inte ägna sig åt utomhusaktivi-

teter. I ett rum sitter ett gäng och pysslar och lär sig sticka. Vid ett bord sitter Shila Osman med döttrarna Laura och Lilian.

– Jag gör ett morsdagskort till min mamma. Jag får så mycket av mina barn när det är mors dag så jag vill göra ett till min mamma också, säger Shila Osman.

Även döttrarna gör morsdagskort visar det sig.

– Nu ska jag göra ett kuvert, säger Laura. Slöjdläraren Cariina Sundström visar hur man lägger upp maskor till en stickning. Shaimaa El Nabris har fått upp maskor och stickat några rader.

– Det är inte första gången, men nästan. Jag har stickat på slöjden tidigare, säger hon.

Detsamma gäller hennes lillasyster Shams.

– Det ska inte bli något särskilt, vi testar lite bara, men sedan skulle jag vilja sticka ett sådant där säger hon och pekar på ett grönt stickat löv som pryder en bok med stickbeskrivningar.

Stefany Andersson är på Socialt forum med man och barn. Hon är mycket nöjd.

– Jag ville åka hit för att jag utbildar mig till alkohol- och drogterapeut. Bäst är att alla är nyktra så att man kan ha med sig hela familjen. Det är tryggt. Man kan vara sig själv och slipper alla ”måsten”, säger hon.

Vad har dagarna här givit dig?

– Tidigare kände jag bara till verksamheten i Borås, men nu har jag fått kunskap om hur det ser ut runt om i landet. 🌱

SOCIALT FORUM

► **Socialt forum** är ett årligt återkommande helgevenemang för medlemmar som brinner för IOGT-NTO:s sociala arbete.

► **Både nya medlemmar** och den som vill fördjupa sina kunskaper är välkomna.

► **Möten med människor**, kunskaper och upplevelser, är i fokus. Föreläsningar, prova-på-aktiviteter och erfarenhetsutbyte blandas.

► **Helgen arrangeras** i samarbete med barn- och ungdomsorganisationerna Junis och UNF, vilket gör att hela familjen kan hitta aktiviteter som passar dem.

► **I år hölls** Socialt forum på Hjälmargården, vid Hjälmarens strand i Läppe utanför Vingåker.

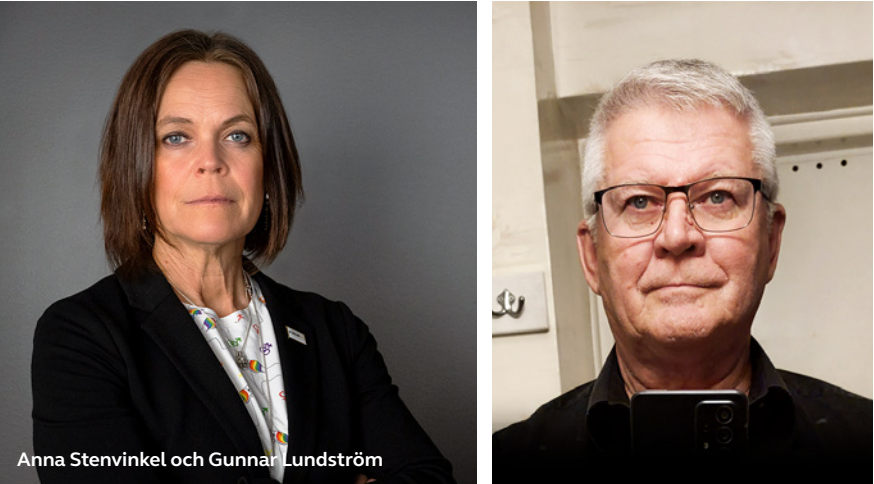

Foto: ForumCiv, Privat

Biståndsbeslut drabbar rörelsens projekt

– Vi förlorar år av framsteg, säger Gunnar Lundström om regeringens beslut.

IOGT-NTO-rörelsen 9 miljarder kronor tas från biståndet för att istället finansiera flyktmottagande. Kritiken från civilsamhället är skarp.

– Det är skamligt och bedrövt. Det är valår, så man vill vara populär och ger bonuspengar till bilägare i stället för att tänka solidariskt med världen säger Anna Stenvinkel, generalsekreterare på Forumciv, till Altinget.

Gunnar Lundström, chef för IOGT-NTO-rörelsens internationella avdelning, är mycket bekymrad.

– Vi är väldigt oroad över att regeringen har valt att lägga huvuddelen av neddragningarna av biståndet på civilsamhällesbistånd. Redan i år kommer beslutet att drabba arbetet för mänskliga rättigheter, jämställdhet, demokrati och folkhälsa i världen.

– I värsta fall kan det innebära att många av våra partnerorganisationer måste lägga ned sin verksamhet.

Resultatet av det blir att tusentals människor inte kommer att få det stöd de behöver och har utlovats för att ta sig ur fattigdom.

Vad innebär det?

– Fler unga kommer hoppa av skolan på grund av missbruk, fler riskerar att hamna i barnäktenskap, det blir mindre information och diskussioner om alkoholens skadeverkningar, och färre skyddande alkoholregleringar införs.

Unga kommer att bli mer utsatta för alkoholreklam och starka alkohollnormer, exempelvis att det är okej att skylla på berusning när en man slår sin hustru, enligt Gunnar Lundström.

– Vår roll som vakthund gentemot alkoholindustrin i världen kommer att upphöra. Vi är unika i världen genom att vi arbetar med alkohol som utvecklingshinder. Att regeringen väljer att dra undan mattan för det arbetet är bedrövt.

Ulrica Ambjörn

Ny styrelse för Kuggavik

Kursgård Diskussionen om IOGT-NTO:s kursgård Kuggavik går vidare. I april höll Kuggavik ideell förening, som äger kursgården Kuggavik i Åsa, årsmöte. Ingen från den tidigare styrelsen valdes om, vilket väckt upprörda känslor.

– Finns det en möjlighet att vända detta och undvika en konkurs så ska vi göra det, säger Marcus Andersson, nyvald kassör i Kuggavik ideell förening.

Eva Ekeröth

Foto: Pressbild

Ludde på export till Slovakien

Junis Utbildningsmaterialet Ludde är utvecklat för att hjälpa vuxna att prata med barn om hur det kan vara att ha en förälder som dricker för mycket. Ludde kommer ursprungligen från Schweiz och kommer nu att introduceras i Slovakien.

– Jättekul att vi kan utbilda pedagoger i Slovakien som brinner för det och att materialet kan spridas, säger Mona Örjes, förbundsordförande.

Johanna Andersson

”Kanske var tanken att man vill få in lite nya perspektiv?”

Medlemmen Emma Liljebladh

Hur började ditt engagemang i IOGT-NTO?

– Jag växte upp i Mölnlycke och gick allmänna linjen på Wendelsberg folkhögskola mellan 2013 och 2015. Men IOGT-NTO har alltid varit en del av min familj utan att jag riktigt tänkt på det. Både min mormor och min morfar var lärare på Wendelsberg, men själv blev jag medlem och nykterist först 2019.

Och nu är du ledamot i distriktsstyrelsen i IOGT-NTO Väst?

– Det ska bli jättespännande. Jag har inte engagerat mig så mycket tidigare, mer än genom föreningar i skolan. Kanske var tanken med att nominera mig att man vill få in lite nya perspektiv.

Under våren har du engagerat dig i flyktingboendet i Miljonlotteriets lokaler?

– Jag har känt mycket inför Ukrainakrisen så när jag såg utskicket om att man skulle ordna med ett flyktingboende så tog jag kontakt direkt.

Text: Jens Wingren Foto: Nicke Johansson

Ålder: 27 år. **Bor:** Partille. **Gör:** Socionom. Jobbar som biståndshandläggare i centrala Göteborg. **Fritidsintressen:** Dansar street och dancehall, mycket hip-hop, är dansinstruktör, spelar dataspel – favoriten just nu är Witcher.

Foto: Privat

Hallå där
Martin Nyman

1 Du tillträder som rektor på IOGT-NTO:s folkhögskola Tollare i Nacka i augusti. Berätta om din bakgrund!

– Jag började läsa på Lillsveds folkhögskola 1993. Jag hade inte varit så motiverad under skoltiden, men idrottat har jag gjort hela livet. Sedan utbildade jag mig till idrottslärare och hälsovetare på Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH. Det har jag jobbat som på både gymnasium och folkhögskola. 2012 kom jag tillbaka till Lillsved och utbildade blivande hälsocoacher och personliga tränare.

2 Därefter var du biträdande rektor på Södertälje vuxenutbildning, gick rektorsprogrammet på Stockholms universitet, för att nu jobba på Movant, vuxenutbildning för hantverkare.

– Men att få komma tillbaka till folkhögskolevärlden har hela tiden varit en dröm för mig. På folkhögskolan finns en plats för alla. Även om man trampat snett tidigare i livet kan man komma igen.

3 Vad ser du fram mot på Tollare?

– Att få jobba med utveckling, det pedagogiska uppbygget och kursutbudet. Jag tycker det är lite intressant med de två världarna: idrott och alkohol. Det vore spännande om mina kontakter i idrottsvärlden kan komma till nytta.

Eva Ekeröth

Kronobergshed blomstrar

Medan många verksamheter gått på knäna under pandemin har Kronobergshed haft fler besökare än någonsin.

IOGT-NTO-rörelsen – Vi har haft så mycket så att jag har varit tvungen att säga nej för att vi har varit fullbokade. Det har aldrig hänt tidigare, säger förestandaren Cia Grill.

Kursgården och vandrarhemmet Kronobergshed Moheda i Småland drivs av IOGT-NTO tillsammans med Junis och Ungdomens nykterhetsförbund, UNF.

– Jag vet inte vad det beror på för vi har inte marknadsfört oss på något speciellt

sätt. Vi har gjort en av våra bästa vintersäsonger på länge. Vissa månader de två senaste vintrarna har vi haft dubbelt så många gäster som vi haft tidigare.

En förklaring är att företag under pandemin behövde hitta billigare boenden där de anställda kunde bo glesare.

– I det avseendet är ett vandrarhem ett bra ställe. Några av företagen som har varit här har vi haft tidigare men det är också nya företag som har hittat hit.

Kronobergsheds kursgård i Småland.

Sedan pratar de kanske med varandra så fler får reda på att det här är ett bra ställe.

Innan pandemin var det lågsäsong för vandrarhemmet under vintern – men någon gång under pandemin vände det och fler gäster har hittat dit både under vinter- och sommarsäsongen.

Cia Grill tror också att den aktiva styrelsen gjort sitt till.

– Och så är vi tillmötesgående och flexibla och försöker hålla god ordning, vilket leder till att gästerna också håller god ordning och trivs.

Hon berättar att det finns planer på att skifta fokus lite från vandrarhem till kursgård.

– Tanken är att vi ska utveckla må-bra kurser, till exempel yoga och meditation, vegetarisk matlagning, och kurser som är kopplade till IOGT-NTO som behandlar alkoholpolitik och kamratstöd.

– Vi har ett ganska bra läge också – många tycker att det är skönt att det ligger lite avsides, säger hon.

Johanna Andersson

Foto: Privat

Foto: Anna Simonsson

Accentpodden avsnitt 44: Avhopparen

”Jag tror att det hade behövts någon vuxen där som frågade hur man mådde, egentligen.”

Daniel Lernhede föreläser idag om sitt förflutna som nazist. Men han kämpar fortfarande med missbruket som gjort flera år av hans liv till en dimma. Lyssna på alla avsnitt av Accentpodden på accentmagasin.se/podcast.

Samarbete krävs för att nå utsatta barn

Kommunrapporten 2022

Ett brett synsätt och samarbete mellan flera olika aktörer. Det är enligt årets rapport *Bredd når långt* vad som krävs för att nå utsatta barn.

Sedan 2004 har Junis publicerat årliga rapporter som bygger på enkäter med landets kommuner. Ämnet är vilket stöd samhället erbjuder barn i familjer med missbruk.

– Det är fortfarande alldeles för få barn och unga i familjer med missbruk som nås av stödinsatser. 93 pro-

cent av de kommuner som besvarat vår enkät säger att de erbjuder stöd. Trots det är det endast cirka 2 600 som deltagit i någon form av stödverksamhet under 2021. Det är alldeles för få, säger Mona Örjes, Junis förbundsordförande.

– En undersökning från CAN som publicerades för ett par år sedan visar att 320 000 barn upp till 18 år påverkas negativt av en förälders alkoholmissbruk. Diskrepansen mellan de som får stöd och

de som kan behöva det är alldeles för stor.

Hur bedömer ni kommunernas engagemang i de frågor rapporten tar upp?

– Jag skulle säga att engagemanget generellt är stort, men att kommunerna inte alltid har de resurser som behövs för att nå hela vägen. Dels i form av personal, lokaler, ekonomi etcetera, men även när det gäller metoder.

Vad vill Junis se mer av? – Samverkan, och gärna bred sådan. Kommunerna säger

Diplom för långt medlemskap

90 år Solveig Spjuth, Vällingby, IOGT-NTO Blå Linjen.

75 år Irene Lindgren, 14 juni, Stockholm.

Foto: Istockphoto

Utmärkelser

Irma Kilim, chef för IOGT-NTO:s drogpolitiska avdelning, har utsetts till en av Framtidens kvinnliga ledare av fackförbundet Ledarna.

Runa Neely, politisk assistent i Bryssel, har tilldelats forskningsstipendiet Fullbright Award.

Foto: Junis

varje år att ”ökat samarbete mellan kommunala instanser” är viktigast. Det är bra att de vill samarbeta, men samtidigt frustrerande att förhållandevis lite sker.

Ulrica Ambjörn

”Språket viktigast”

Raghad Alghanem från Syrien lär ukrainska flyktingar svenska.

NBV IOGT-NTO-medlemmen Raghad Alghanem kom själv som flykting till värmäländska Glava från Syrien för nio år sedan. Idag är han verksamhetsutvecklare i Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet, NBV.

– När den första gruppen ukrainska flyktingar kom till Sverige visste jag att många av dem snart skulle anlända till Arvika, och att de skulle behöva mycket hjälp. Det viktigaste jag tror man kan erbjuda de som kommer till ett nytt land är språket. Språket är den viktigaste vägen till att förstå samhället, och nödvändigt för att få jobb och nya vänner.

Han träffade några vänner som hört av sig och ville hjälpa flyktingarna.

– Vi diskuterade vad vi kunde göra. Svenska språket och samhällsinformation var alla volontärer eniga om att prioritera. Speciellt när vi fick veta att de inte får läsa SFI (Svenska för invandrare).

Han fick många samtal från människor som vill vara studiecirkelledare.

– Nu har vi svenska alla dagar i veckan i Arvika och Glava, och även online för de som har svårt att vara med fysiskt.

– De flesta studiecirkelledarna kan ukrainska, ryska, och svenska. Och jag kan intyga att de är duktiga och omtyckta av sina elever. Själv undervisar jag två gånger i veckan.

Träffarna ägnas åt svenska och samhällsinformation, och efter lektionerna brukar det bli musik och sång både på svenska och ukrainska.

– Jag är glad att jag kan hjälpa till, och har ju själv erfarenhet av vilka behov och funderingar man har som ny i Sverige.

Ulrica Ambjörn

Raghad Alghanem. I bakgrunden skulpturen *Fågelmannen* av konstnären Liss Eriksson.

Foto: Janko Fertic

Alltid redo ta med en kompis

NSF Genom kampanjen ”Ta med en kompis” bjuder Nykterhetsrörelsens scoutförbund, NSF, fler på chansen att prova scouting. ”Vi ville underlätta och inspirera kårerna att bjuda in barn och ungdomar att prova på scouting. Och det har gått riktigt bra”, berättar Sara Mörner, verksamhetsutvecklare i NSF.

Ulrica Ambjörn

”Sober Voices är mycket skratt och lek, med plats för allvar. Jag tycker att det låter jätkligt bra.”

Eva Eriksson, medlem i nystartade kören Sober Voices i Falun i [accentmagasin.se](https://www.accentmagasin.se).

Foto: Privat

Nykter syn på resande

Resenärens makt Boken med undertiteln *Turism som når och tär* handlar om att resa medvetet och hållbart, och är skriven av reseentusiasten och IOGT-NTO:aren Linda Vismer. Ett helt kapitel handlar om alkohol och andra droger, varför?

– Alkohol är en så självklar del av mångas semester att vi inte ens reflekterar över det. Än mindre vet vi på vilket sätt den egna till synes måttliga konsumtionen påverkar resesällskap och lokalbefolkningen i landet vi besöker. Det vill jag ändra på.

Ulrica Ambjörn

Inget mysdrickande i Jennys deckare

Foto: Privat

Så när hon skrev deckaren *Den ofrivilliga jägaren* var hon väldigt klar över hur ämnet alkohol skulle hanteras.

– Det skulle inte tas ett glas vin för att slappna av på fredagskvällen, eller en öl i bastun. Inget läppjande på rökig whisky eller njutningsfullt suckande, och så vidare.

Hur tänker du kring alkohol och andra droger i kulturen i ett bredare perspektiv?

– Att det är synd att alkoholnormen får vara så tydlig och synlig och ta sådan plats i all kultur. Och att det sällan är fokus på de negativa konsekvenserna.

Jenny Momquist har på sätt och vis pandemin att tacka för att boken blev skriven.

– Efter vikariatet på IOGT-NTO blev jag arbetslös, samtidigt som pandemin slog ner i världen. Inte en strålande kombination om man säger så. Istället för att bryta ihop ville jag satsa på att göra något jag länge önskat, nämligen ta tag i mitt skrivande igen.

Hon anmälde sig till en digital skrivarkurs och under en av övningarna jobbade hon i par med en annan Jenny.

– Vi uppfann huvudpersonen Greta Jansson, ett problem och en baksidestext. När övningen var slut hade jag fastnat för karaktären och fick ett stort sug att skriva historien om henne. Jenny tyckte det var okej och fram växte en roman – Något jag aldrig trott jag skulle kunna klara av. Bara tre veckor efter inskickat manus ringde en förläggare från Lind & Co och ville ge ut den som ljudbok.

Ulrica Ambjörn

I höst kommer *Den Ofrivilliga jägaren* ut som ljudbok.

Jenny Momquist är rejält trött på alkoholromantiken i litteraturen. I sin debutroman bestämde hon sig för att göra något åt saken.

I många böcker dricks det slentrianmässigt på var och varannan sida, vilket länge irriterat Jenny Momquist.

– Jag har varit oorganiserad nykterist större delen av mitt liv och tyckt att det har varit saker som skavt med hur andra använder, pratar om och refererar till alkohol. När jag började på IOGT-NTO på ett vikariat som verksamhetsutvecklare fick jag ord för vad det handlade om; alkoholnormen. Jag störde mig väldigt på att det alltid förutsatts att det ska vara

alkohol och att jag var den udda, den som var jobbig för att jag valde bort det.

Under året på IOGT-NTO fick hon en djupare inblick i hur det kan vara att leva som nykter alkoholist, och vilka utmaningar det dagligen för med sig.

– Det gjorde mig ännu mer medveten om hur det i populärkulturen dricks alkohol och pratas om alkohol. Så inte ens när man slår sig ner med en bok för att koppla av kan man helt slippa beskrivningar som kan trigga igång beroendet igen.

Vad är veganskt vin?

Ett veganskt vin har inte klarnats eller gått igenom några andra behandlingar med animaliska produkter. Klarning innebär att grumlighet och fällningar tas bort, vilket i vissa fall görs med animaliska produkter.

Somrigt i glaset

Två favoriter utsågs när fyra goda grannar testade alkoholfria rosédrycker på uppdrag av Accent.

TEXT Ulrica Ambjörn FOTO Marc Femenia

Långa semesterkvällar vid grillen, stimmungiga studentmottagningar, eller sommarfest på jobbet. Vad passar bättre än att avnjuta en välkyld, fräsch, och alkoholfri, rosé?

Accent samlade Veronica, Lisa, Aram och Arez (som alla fyra är veganer) för att testa fem sorters rosé. Deras uppdrag var att bedöma utseende, doft och smak.

ROSÉ, NOZECO

► 49 kronor för 0,75 cl på Systembolaget

Marknadsförs tydligt som vegansk, både på etiketten och online.

– Väldigt ljus och klar, fin färg. Och väldigt god, prisvärd, tycker Lisa.

– Signalerar hallon, sött, somrigt – men det gör ju all rosé, säger Veronica.

– Lite tobaksdoft, vattenpipsdoft, eller som äckligt smaksatt snus. Inte så fräsch doft även om den är god, säger Veronica och Aram.

– Jättegod, fina små bubblor, tillägger Aram.

– Att det står väldigt tydligt att den är vegansk gör den nog lite godare faktiskt, funderar Arez, och fortsätter:

– Kan drickas som den är, törstsläckande.

– Den skulle passa i en bål, eller som välkomstdryck i ett glas, tror Lisa. ►

▲ Grannarna Veronica, Lisa, Arez och Aram i arbete.

HERRGÅRDS CIDER ROSÉ, KIVIK

► 21, 95 kronor för 0,75 cl online

– Det står ingenstans om den är vegansk, är Arez första kommentar när han granskar flaskan, och fortsätter:

– Eftersom den är framställd på ett musteri tror jag inte att den är filtrerad via en fiskblåsa, men det borde vara tydligt säger han:

– Den bubblar mycket och har klar rosa färg, nice ljud när man häller upp. Doftar jättemycket sött och hallon.

– Den känns nästan lite fejk, kemikalisk. Den ligger mer åt läskhället, tycker Lisa. Veronica instämmer:

– Den luktar hallonsoda, men det är ju så här hallon luktar. Den ger barnkalas-känsla, jag vill ha mosade hallon i.

– Jag tycker att den är god, men gissar att den kostar mycket mer än en hallon-soda. Och den går inte riktigt att jämföra med de andra dryckerna i testet, för det här är ändå en cider.

– Flädersmaken känns lite i eftersmaken, säger Aram.

– Men sötman får mig direkt att undra hur många kalorier det är i den.

SPARKLING ROSÉ, CHAPEL HILL

► 49 kronor för 0,75 cl online

Inte heller här framgår det av etiketten om drycken är vegansk.

– Färgen drar åt det orange hållet, större bubblor och skummigare än de övriga. Doftar strävt, konstaterar Lisa och Arez.

– Det doftar inte särskilt gott – nästan ingenting, säger Veronica, och gör en grimas efter att hon smakat:

– Fy! Alldeles för söt.

Aram har dock inget emot sötman, även om den här hamnar längst ned även på hans lista:

– Den smakar som kopparbergcider, säger han, och Arez tillägger:

– Energidryck för tonåringar, skulle jag säga.

EIN ZWEI ZERO ROSÉ, LEITZ

► **Favorit** 104 kronor för 0,75 cl på Systembolaget

– Lyxig, jättesnygg flaska, en snygg gåbortpresent, är Veronicas och Lisas omedelbara reaktion, men tillägger att det inte heller här framgår av etiketten om den är vegansk.

– Ett rosérosé, det vill säga inte bubbligt. Den luktar friskt, och lite sträv, citrus.

– Den doftar verkligen vindruva, inflskar Veronica.

– Den här skulle man vilja dricka till mat, som sallad eller sparris, säger Veronica, och Lisa fyller i:

– Till vattenmelon och vegansk fetaost.

– Öväntat med både sötma och strävhet, ett av de godaste alkoholfria vinerna jag druckit, tycker Lisa, och får medhåll av de övriga.

– God och nice eftersmak. Lyxig känsla och vuxen smak, sammanfattar Arez.

NO 2 SPARKLING ROSÉ, GOD DRYCK

► **Favorit** 89 kronor för 0,75 cl på Systembolaget

Tydlig vegansk märkning som omfattar hela tillverkningsprocessen.

– Väldigt bubblig, det hörs när man häller upp den, säger Arez.

De positiva omdömena haglar:

– Den ser ut som en solnedgång. Väl synliga bubblor och doftar gott. Den påminner om Ein, Zwei, Zero, fast det här är den bubbliga motsvarigheten.

– Man blir sugen på att smaka när man ser den, och den är jättegod, det här gillar jag!

– Festlig!

– Den här skulle passa till mat. Till midsommarlunchen, till lite salt mat, och snacks. Sälta som umamismaken i halluomi eller i tångkaviar, säger Lisa.

– Och till efterrätt, tycker Veronica.

– Och choklad, säger Aram.

– Att överskottet går till goda ändamål gör att den smakar extra gott, säger Lisa. ☘

► "Öväntat med både sötma och strävhet, ett av de godaste alkoholfria vinerna jag druckit."

► Inte en favorit smakmässigt, men bra tryck i korken!

Drycker i testet

Rosé, NoZeco
49 kronor för 0,75 cl på Systembolaget

Herrgårds cider rosé, Kivik
21, 95 kronor för 0,75 cl online

Favorit

Ein Zwei Zero rosé, Leitz
104 kronor för 0,75 cl på Systembolaget

Sparkling rosé, Chapel Hill
49 kronor för 0,75 cl online

Favorit

No 2 Sparkling rosé, God dryck
89 kronor för 0,75 cl på Systembolaget

Välkommen sköna sommar!

Välkommen grill och solsvedda axlar, välkommen mygg och magiska vyer, välkommen strandpuls och stadslugn och stugträngsel och kafferaster mot solvarm vägg. Välkommen stora äventyr och välkommen små, små avbrott i vardagen.

Oavsett hur din sommar ser ut - vi har fyllt upp webbshoppen för att kunna följa med.

IOGT.SE/MEDLEMSSIDOR

Termosmugg

Sittunderlag

Skön keps

Scanna koden för att komma till hela stora sommarsortimentet!

KALENDARIUM

JULI

1

Sommarstängt

Medlemsservice håller sommarstängt till och med 31 juli.

3

Almedalsveckan

Almedalsveckan i Visby, där politiker och organisationer träffas och byter idéer. IOGT-NTO är på plats för samtal och möten detta viktiga valår! Till och med 7 juli.

AUGUSTI

1

Håller du med-kampanj

IOGT-NTO:S Håller du med-kampanj fortsätter ända fram till riksdagsvalet.

SEPTEMBER

11

Valdag

Sverige går till valurnorna.

19

Medlemsregisterutbildning

för föreningens registeransvariga. Till och med 20 september.

Hela kalendariet finns på iogt.se/events

MEDLEMSSERVICE STÄNGT I JULI

Under juli håller IOGT-NTO:S medlemsservice sommarstängt. Det går givetvis jättebra att mejla ditt ärende till medlemsservice@iogt.se som vanligt, så svarar vi i augusti när vi är tillbaka. Personalen på IOGT-NTO:S medlemsservice tackar för alla fina samtal och dialoger under våren, och önskar dig en riktigt härlig sommar!

HÅLL KONTAKT

Huvudkontor

Besöksadress:
Gammelgårdsvägen 38
Stora Essingen

Postadress:
Box 12825
112 97 Stockholm

Faktureringsadress:
102 24 Stockholm
iogtnto@centsoft.se

Leveransadress:
Gammelgårdsvägen 42
112 64 Stockholm

Telefon: 08-672 60 00
E-post: info@iogt.se
E-post Medlemsservice:
medlemsservice@iogt.se

Har vi rätt e-post-adress till dig?

Nu kan du som har Bank ID själv logga in i vårt medlemsregister och se din medlemsperiod, dina värvningar, uppdatera dina kontaktuppgifter mm. All information finns här: iogt.se/medlemssidor/till-mina-sidor

Följ oss i sociala medier

facebook.com/iogtnto
Instagram: [@iogtnto](https://www.instagram.com/iogtnto)

Tre små ord som dränker livsglädjen

Hur många gånger har inte orden ”inte full nog” yttrats? Hur många danser, flirter, nakenbad, impulser, och upptåg har stoppats, avstyrt, nekats med dessa tre ord? Hur många tillfällen har avsaknaden av intagen alkohol använts som argument att stanna kvar i sin komfortzon?

Alkohol är något mer än en etanolmolekyl som simmar runt i en vätska. Alkohol är en väv av förväntningar, normer och inlärd beteenden. Det är för många ett fönster i vilket man kan låta sig exponeras lite grann, utan att det är ”på riktigt”. Men även om alkoholen för många kan framstå som en tillfällig oas där man kan fly från vardagen, innebär den också en ocean av begränsningar. Alkoholnormen säger att vissa beteenden inte kan ske utan alkohol. Vissa delar av din personlighet får inte komma fram utan fyllan. Våga inte fly det vuxna vardagslivets trånga ramar utan att ha alkoholen som ursäkt! ”Inte full nog” ligger som en blöt filt över vår spontanitet. Dessa tre ord susar runt i bakhuvudet, viskandes att vissa saker är off limits, onåbara. Fast de inte behöver vara det.

Mycket av det vi sysslar med i IOGT-NTO är på blodigt allvar. Alkohol och

andra droger förstör och förgör. Vi arbetar för att stävja beroende, våld, trasiga förhållanden och söndertrasade livsöden. Ingen kan påstå att arbeta för att minska skadorna kopplade till alkohol och andra droger inte är livsviktigt och något att ta på allra största allvar.

Men det vi gör är också på oblodigt ickeallvar. Att ifrågasätta alkoholnormen är att utmana det vuxna vardagslivets trånga ramar. Att få tramsa och flamsa, ta lite risker, bjuda på sig själv. Att få ägna sig åt dans, flirt, upptåg. Att få vara sig själv utan att vara villkorad en drog. Vilka band lägger alkoholkulturen på människor när alkoholen inte är närvarande? Hur mycket kul har alkoholnormen förvägrat människor genom åren? Hur ofta har orden ”inte full nog” gjort livet tråkigare? Ibland har det hänt att jag fått frågan hur jag ser på den uppostring som mitt nyktra ställningstagande innebär. Jag förstår inte frågan. Att få leva nyktert är ingen uppostring. Det är en frihet. Friheten att få tramsa. Friheten att få leva.

Lucas Nilsson

Lucas väljer

För alla medlemmar som kampanjar under parollen ”Håller du med?”. De flesta håller med om att en aktivare drogpolitik behövs. Dags för handling!

För den framväxande cannabisindustrin som gör allt för att driva på för en legalisering runtom i Europa. Vi behöver inte fler kommersialiserade droger.

Sommar! Hoppas ni får en fantastisk sommar fylld med ogenomtänkta upptåg, spontana möten, operfakta sammanhang och rofylld varande.

FÖLJ LUCAS
Facebook: facebook.com/iogtntoFO/
Instagram: @luc.nil

”Att ifrågasätta alkoholnormen är att utmana det vuxna vardagslivets trånga ramar. Att få tramsa och flamsa, ta lite risker, bjuda på sig själv.”

Världens baksmälla

Alkohol är ett stort hinder för hållbar och rättvis utveckling i världen. Vill du lära dig mer om situationen och om vad som borde göras?

Vi har skapat en kurs på vår nya portal för lärande. När du anmält dig kan du titta på lektionerna i den takt du själv väljer.

Läs mer på www.learnaboutalcohol.org/sv/

(Du kan också gå samman med andra i en grupp och läsa Världens Baksmälla som en studiecirkel. Kontakta NBV via deras hemsida på www.nbv.se.)

IOGT·NTO·RÖRELSEN

Har vi rätt e-postadress till dig?

Att se till att rätt e-postadress finns i registret är ett enkelt sätt att få ut mer av ditt medlemskap. Det mesta kommuniceras via e-post idag och vi vill för allt i världen inte att du ska råka missa något kul!

Scanna koden och kolla direkt

Som medlem i IOGT-NTO kan du själv logga in på ”Mina sidor” på hemsidan iogt.se för att dubbelkolla och uppdatera dina kontaktuppgifter. Supersmidigt! Scanna bara qr-koden här till höger med din mobiltelefon.

Du kan också surfa in på:
iogt.se/medlemssidor/till-mina-sidor/

(Vi tillämpar säker inloggning via BankId, så att ingen obehörig kan komma åt dina uppgifter. Bra va?)

Posttidning B

Accent, Box 12825
112 97 Stockholm

Visste du att du kan **lyssna** på
reportage och intervjuer från Accent?

accentpodden

Finns där du hittar dina podcasts eller på
accentmagasin.se/podcast